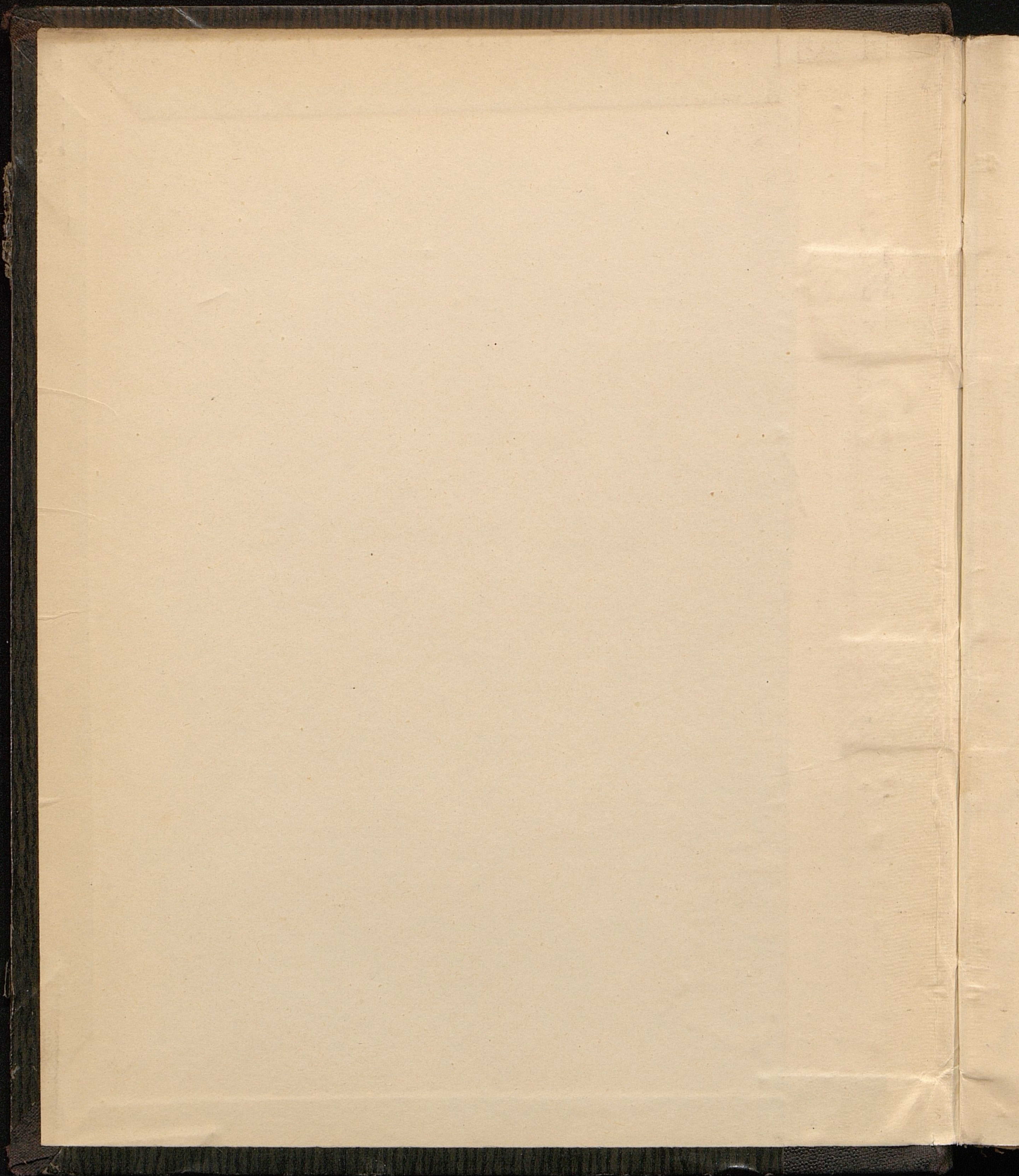

10-85

I. N. D. N. I. T.

XXV. 22

DISPUTATIO INAUGURALIS

120

JURIDICA

De

1683

DELICTO VULNERATIVO,

Quam

Consensu & Authoritate Magnifici Jurisconsultorum Ordinis in illustri & perantiqua Electorali Hierana

PRO
LICENTIA

Summos in Utroq; Jure honores, privilegia & insignia
Doctoralia legitimè & solenniter consequendi erudito
Doctorum choro submittit

PAULUS Seebrecht /
Norimbergensis,

Respondente

RUDOLPH. ADAMI,

In

AUDITORIO COELICO,

Hor. Loc. conv.

ERFURTI,

Typis JOH. GEORG. HERTZI, Acad. Typogr.

DE... IN AUGUSTO 1712
MEDICA

DELLICTO VILL.

NARRATIVO.

Compositum & illustratum a Magistro Johanne
Christophoro Wernicke Medico & Pharmaco
Liceo Lipsiano

LICENTIA

Summus in hoc parte honoris privilegii & insignis
Medicæ Lipsiæ & Universitatis Lipsiæ
Rector Joh. Jacobus Schaeffer

F. A. L. L. U. S.

Noningerus

Receptor

RUDOLPH. A. O. A. M. I.

ADITORIUS CORICUS

Typ. Joh. Giese, Lipsiæ, 1712.

Typ. Joh. Giese, Lipsiæ, 1712.

I. J.

TIT. I.

De

**DEFINITIONE, CAUSIS, EFFECTI-
BUS, ACCIDENTIBUS ET DIVISIONE
DELICTI VULNERATIVI.**

§. I.

Delictum Vulnerativum est delictum privatum vulnerando commissum. *pr. l. de Oblig. quæ ex delict. l. 13. §. 8. l. 15. pr. l. 30. §. 4. ff. ad L. Aquil.*

Exempli gratia.

§. 2. Si homo, dum intelligit convenientiam & disconvenientiam actionum cum lege naturali præceptiva & prohibitiva, contra legem naturalem agit & ultionem privatam sub ratione boni appetit & proximum vulnerat, delictum vulnerativum committit. *l. 15. §. 1. ff. ad L. Aquil.*

§. 3. In hac definitione genus proximum est delictum privatum; differentia specifica est tò vulnerando commissum. *pr. l. de oblig. quæ ex delicto. l. 27. §. 17. ff. ad L. Aquil.*

§. 4. Delictum est genus delicti vulnerativi. (1.) Quia est materia delicti vulnerativi, quæ à forma essentiam specificam accipit. Nam si vulneratio, quæ est forma delicti vulnerativi, imprimitur, fit delictum vulnerativum. (2.) Quia dat essentiam genericam delicti, & vulneratio dat essentiam specificam delicti vulnerativi. Nam sicut animal dat essentiam genericam hominis, & tò rationale dat essentiam specificam hominis: ita delictum dat essentiam genericam delicti vulnerativi & tò vulnerando commissum dat essentiam specificam delicti vulnerativi.

§. 5. Ad essentiam delicti vulnerativi requiritur in genere idem, quod ad essentiam delicti in genere sic dicti requiritur.

§. 6. Delictum in genere est actus externus à lege naturali præceptiva vel prohibitiva culposè aberrando commissus. *l. 13.*

A

§. 2.

§. 2. ff. locat. cond. l. 1. ff. de his qui dej. l. 5. §. 1. ff. ad L. Aquil.
l. 10. §. 1. ff. de J. & J.

Ex. gr.

§. 7. Si intellectus intelligit convenientiam & disconvenientiam actionum cum lege naturali seu turpitudinem moralem, intellectus voluntati indicat eam, ut convenienter legi naturali agat & turpitudinem moralem fugiat; Si verò voluntas ex appetitu irascente ultionem sub ratione boni appetit & proximum, cui irascitur, vulnerat, delictum committit, quia à lege naturali præceptiva & prohibitiva culposè aberrando damnificat. l. 27. §. 17. ff. ad L. Aquil.

§. 8. Ad essentiam delicti in genere requiritur, (1.) ut sit actus. Nam potentia delinquendi nondum in actum traducta, non est delictum, l. 1. §. 1. ff. de furt. (2.) Ut sit actus externus. Nam si actus internus à lege naturali morali ex scientia culposè aberrat, non est delictum, sed peccatum; quia cogitationis pœnam nemo patitur. l. 10. ff. de pœn. (3.) Ut lege naturali præceptivâ & prohibitivâ aberrat. Nam si cum hac lege convenientiam in omnibus & per omnia habet, non est delictum. l. 3. ff. de J. & J. (4.) Ut aberrat à lege naturali ex usu intellectus. Nam si actus aberrat à lege naturali ex inscitia puræ negationis, ita, ut homo vel animal nullum usum intellectus habeat, & sic purè intelligere nequeat, non est delictum; quia is delinquere non potest, qui convenientiam & disconvenientiam actionum cum lege naturali, seu turpitudinem moralem non intelligit, dum intellectus voluntati eam indicare non potest, & voluntas bonum sub ratione boni appetere, & malum sub ratione mali fugere non potest, dum ignoti nulla cupido, nec fuga. l. 1. §. 1. 2. ff. de J. & J. (5.) Ut aberrat à lege naturali culposè. Nam si aberrat inculposè à lege naturali per principium extrinsecum & ex omni parte violentum, ita, ut agens nihil consensus & auxilii conferat, non est delictum, quia malum neque sub ratione mali, neque sub ratione boni appetit, sed omni modo adversatur. l. 27. §. 21. 33. ff. ad L. Aquil.

Ex. gr.

§. 9. Si alicujus manus à fortiori, cui is resistere non potest, arripitur, & inde alterius os aut nasus læditur & vulneratur, ita,
ut

ut is, cujus manu laesio fit, nihil confert ad laesionem, neque consensum, neque auxilium, ille delictum non committit, quia malum non appetit, sed adversatur. *l. 27. §. 21 ff. ad L. Aquil.* (6.) Ut sit in causis levioribus damnificans, in causis verò gravissimis conatum in actum proximum traducens. Nam si quis aberrat à lege naturali & inde damnum non dat, non est delictum, sed peccatum, quia in foro civili ille actus externus est tum demùm delictum, per quem damnum datur in corpore, bonis, dignitate, vel fama. *l. 1. §. 2. ff. de injur.* Deinde si quis ad interitum Imperii Romani, vel ipsius Imperatoris consilium aliquod concipit, & hominem per conspirationem convocat & arma gerit, ejus conatus, licet damnum nondum dederit, tamen est delictum, quia conatum in actum proximum traduxit. *l. 1. pr. ff. ad L. 1. Majest.* (7.) Ut sit commissus. Nam si actus nondum est commissus, sed adhuc committendus, non est delictum. *l. 15. §. 10. ff. de injur. l. 21. §. 7. ff. de furt.*

§. 10. Ad essentiam delicti vulnerativi requiritur in specie, (1.) ut sit delictum. Nam si non est delictum, non est delictum vulnerativum; siquidem de quo negatur genus, de eo quoque negantur omnes species sub illo genere contentæ. (2.) Ut sit vulnerando commissum. Nam si delendo, radendo, extinguendo, excutiendo, abortum causando, inquinando, effundendo vel alio modo est commissum, non est delictum vulnerativum, sed alia species delicti privati. *l. 27. §. 2. 14. 15. 19. 21. 22. & l. 40. 41. 42. ff. ad L. Aquil.*

§. 11. Causa efficiens delicti vulnerativi est persona, potentiam vulnerandi in actum traducens.

§. 12. Delictum vulnerativum committere potest:

1. Pupillus pubertati proximus. *l. 13. §. 1. ff. de dol. mal. §. 9. l. de inutil. stipul. l. 23. ff. de furt. l. 111. ff. de R. J. l. 5. §. 2. ff. ad L. Aquil.*

§. 13. Ratio autem, cur pupillus pubertati proximus delictum committere possit, est, quia doli capax est. *l. 3. §. 1. ff. de injur. l. 13. §. 1. ff. de dol. mal.*

§. 14. Ratio rationis est, quia habet aliquem usum intellectus. *§. 9. l. de inutil. stipul.* Eo ipso autem dum pupillus pubertati pro-

ximus aliquem usum intellectus habet, intellectus, qui est primum agendi principium, licet sit infirmissimus, tamen aliquo modo, tanquam per nebulam tenebricosam convenientiam & disconvenientiam cum lege naturali præceptiva & prohibitiva intelligit, & voluntati eam notam, licet admodum obscure, facere potest, ut convenienter legi naturali agat & disconvenientiam seu turpitudinem moralem fugiat; Sin autem voluntas scienter ex aliquali iudicio intellectus à lege naturali aberrat, & damnum vulnerando dat, pupillus delictum vulnerativum committit.

§. 15. Nec obstat, quando dicitur, intellectum non movere voluntatem, sed à voluntate moveri intellectum, ut intellectus potentiam intelligendi & bonum à malo dijudicando in actum traducat & consulat, quid voluntas eligere debeat. Eo ipso autem dum voluntas movet intellectum ad intelligendum, sequitur, ut intellectus non sit principium agendi, sed voluntas. Hoc, inquam, non obstat. Nam intellectus est principium agendi in actu signato, in quo in genere quasi in speculo ostendit convenientiam & disconvenientiam actionum humanarum cum lege naturali, ut si voluntas velle & eligere velit, ex illo bonum sub ratione boni eligere & malum sub ratione mali fugere queat. Et sic in actu signato intellectus est principium primum agendi, tum voluntas dependet ab intellectu, tum quod nihil vult, nisi quod intellectus intelligit, tum quod sic vult, prout intelligit intellectus. Ignoti enim nulla cupido. Verum in actu exercito, in quo in specie intellectus de hoc vel illo actu iudicare & consulere debet, quid voluntas eligere debeat sub ratione boni, vel fugiat sub ratione mali, intellectus non est principium primum agendi, sed voluntas, quia voluntas est primum movens inter omnes animæ facultates. Nam si voluntas potentiam agendi in actum traducit, intellectum movet ad intelligendum, & in specie hoc vel illud vult, intellectum movet ad dijudicandum & consulendum, quid in specie & in individuo sub ratione boni sit eligendum, quid sub ratione mali fugiendum. Hoc facto & consilio dato voluntas iterum movetur ab intellectu, ut bonum sub ratione boni eligat & malum sub ratione mali fugiat. Cum autem voluntas non possit cogi ab intellectu, evenit, ut sæpe malum sub ratione boni eligat, & bonum
sub

sub ratione mali fugiat ab affectibus devicta. Nam accidit voluntati, ut licet ab intellectu optimum accipiat consilium, quid eligere debeat, tamen ab appetitu concupiscente vel irascente, sæpe cæco impetu fertur, ut consilium bonum respuat, & affectibus suis obedientiam præstet. Et quamvis in potestate hominis sit, affectus moderari, & resistentibus illis imperare, ut instar equi calcitrosi nihilominus tandem lessorem admittant, tamen affectus rationis quandoque & voluntatis detrectant imperium & nullum imperium admittunt. Etenim imperium voluntatis in appetitum sensitivum est civile, quale magistratui competit in subditos, quod resistendi facultatem appetitui aliquam relinquit, ut resistere possit, non absolutè & simpliciter coactivum. Et si appetitus resistit voluntati, ejus motus sæpe tantus est, ut voluntas consilii immemor, quasi occæcata cedit affectibus.

§. 16. Nec obstat, quando dicitur, Deum operari in homine & velle & perficere. Eo ipso autem, dum Deus in homine operatur & velle & perficere, sequitur hominem delictum non committere, sed Deum esse omnis delicti causam. Nam dum Deus voluntatem hominis movet ad actum agendi & perficiendi, & homo per hunc motum divinum appetit malum sub ratione boni & delinquit in proximum, eum vulnerando vel alio modo damnum inferendo, homo in culpa esse non intelligitur, dum ad delictum nihil confert, neque velle neque perficere, sed Deus censendus est causa delicti, dum tanquam principium extrinsecum & velle & perficere operatur. Hoc, inquam, non obstat. Nam Deus operatur velle & perficere non per influxum physicum, dum in voluntatem hominis physicè non influit, & velle & actum volendi excitat & producit, sed per influxum moralem, dum homini evangelium annunciari curat, & sic objectum ipsi proponit, quo viso & audito homo movetur ad actum volendi & perficiendi. Sic si Deus homini crucem imponit, & sic ei, qui securus est, & ad Deum confugere, & ejus auxilium implorare neglexit, per crucis impositionem, tanquam per frenum Deus moraliter in voluntatem hominis influit, & eum ad se attrahit, ut ad Deum confugiat & liberationem petat. *Psal. 32. v. 9.* Et sic operatur in eo velle & perficere. Eo ipso autem dum Deus velle & perficere physicè

A 3

non

quod

non operatur, sed moraliter, consequens est, ut Ders si homo ma-
lum sub ratione boni eligit & delinquit, non sit causa delicti, sed
homo, qui licet ex lumine naturæ convenientiam & disconveni-
entiam actionum cum lege naturali intelligit, & aff. Aus moderari
novit, nihilominus affectibus cedit, & malum præ bono eligit &
delinquit. Hinc illud: Video meliora proboque, deteriora sequor.
Rom. 7. v. 18. 19. 23.

§. 17. Pupillus pubertati proximus est masculus, qui ingres-
sus est alteram dimidiam anni undecimi. *pr. l. quib. mod. tut. fin.*
l. 2. pr. ff. de V. & P. S. l. ult. C. quand. curat. vel tut. esse desin.

§. 18. Pupilla pubertati proxima est fœmina, quæ dimidium
anni decimi est ingressa. *pr. l. quib. mod. tut. fin. l. 2. ff. de V. &*
P. S. l. 5. ff. qui testam. fac.

§. 19. *II. Pubes. l. 13. §. 1. ff. de dol. mal. §. 18. I. de obl. que*
ex delicto. l. 3. ff. de injur.

§. 20. Ratio autem, cur pubes delictum vulnerativum com-
mittere possit, est, quia est doli capax. Nam si pupillus pubertati
proximus doli capax est, multò magis pubes, qui jam XIV. annos
natus est, doli capax erit. *l. 13. §. 1. ff. de dolo malo.*

§. 21. Ratio rationis est, quia majorem usum intellectus hæ-
bet pubes, quàm pupillus pubertati proximus. Nam aucto anno-
rum numero, ætatis, augetur usus intellectus. Hinc pubes testa-
mentum facere potest. *l. 5. ff. qui test. fac. & juramentum præstare*
valet. l. 26. pr. l. 34. ff. de jurejur. Quæ pupillus pubertati pro-
ximus ob minorem usum intellectus facere non potest. Testa-
mentum quippe facere & jurare nequit. *l. 5. ff. qui test. fac. l. 26.*
pr. l. 34. §. 2. ff. de jurejur. Eo ipso autem dum pubes majorem
intellectus usum habet, quàm pupillus pubertati proximus, intel-
lectus majore luce convenientiam & disconvenientiam actionum
cum lege naturali præceptiva & prohibitiva videre, cognoscere
& intelligere habet, eam voluntati ostendere & clariùs indicare
novit, ut convenienter legi naturali agat, & disconvenientiam
cum lege naturali seu turpitudinem moralem fugiat; Sin autem
voluntas scienter ex magis dilucido indicio intellectus à lege na-
turali aberrat, & damnum vulnerando dat, pubes delictum vul-
nerativum omninò committit. *l. 13. §. 1. ff. de dol. mal.*

§. 22)

§. 22. Pubes masculus est is, qui annum decimum quintum ingressus est. pr. l. quib. mod. tut. l. 2. pr. ff. de V. & P. S.

§. 23. Pubes foemina est persona, quæ annum decimum tertium est ingressa. d. pr. l. 5. ff. qui test. fac.

§. 24. III. Pubes plenæ pubertatis. l. 13. §. 1. ff. de dol. mal.

§. 25. Ratio, cur pubes plenæ pubertatis delictum committere possit, est, quia doli capax est. l. 13. §. 1. ff. de dolo mal. §. 18. l. de Oblig. que ex dol.

§. 26. Ratio rationis est, quia majorem usum intellectus habet, quàm pubes. Nam aucto annorum numero, ætatis, augetur intellectus usus. Hinc pubes plenæ pubertatis iudex esse potest. l. 57. ff. de re jud. Procurator & Advocatus. §. 7. l. qui & ex quib. caus. & regimen suscipere potest, si est persona illustris. A. B. art. 7. Dum autem pubes plenæ pubertatis majorem intellectus usum habet, quàm pubes minùs plenæ pubertatis, intellectus longè majore luce convenientiam & disconvenientiam actionum cum lege naturali præceptiva & prohibitiva cognoscere, videre & intelligere valet, & voluntati longè dilucidiori indicio demonstrare potest, ut voluntas convenienter legi naturali morali agere & turpitudinem moralem fugere possit; Si verò voluntas scilenter ex longè dilucidiori intellectus judicio à lege naturali aberrat, & damnum vulnerando dat, pubes delictum vulnerativum turpiùs committit. l. 13. §. 1. ff. de dolo mal. l. 57. ff. de re judic.

§. 27. Pubes masculus plenæ pubertatis est persona, quæ minor est viginti quinque annis, sed major septendecim annis, hoc est, quæ annum decimum octavum ingressa est. §. 7. l. qui & ex quib. §. 4. l. de adopt. l. 40. §. 1. ff. eod. l. 14. ff. de alim. legat.

§. 28. Pubes masculus minùs plenæ pubertatis est persona XVII. annis minor, hoc est, quæ XVIII. annum nondum est ingressa. §. 7. l. qui & ex quib.

§. 29. Pubes foemina plenæ pubertatis est persona, quæ annum XIV. est ingressa. l. 14. §. 1. ff. de alim. leg.

§. 30. Pubes foemina minùs plenæ pubertatis est persona, quæ annum XIV. nondum est ingressa. l. 14. §. 1. ff. de alim. legat.

§. 31. IV. Minor XXV. annis, sed major XVIII. vel XX. annis. l. 13. §. 1. ff. de dol. mal. l. 23. ff. de furt.

§. 32.

§. 32. Ratio, cur minor XXV. annis delictum vulnerativum committere possit, est, quia doli capax est. Nam si pupillus pubertati proximus doli capax est, multò magis minor XXV. annis doli capax erit, si major est XVIII. vel XX. annis. *l. 13. §. 1. ff. de dol. mal.*

§. 33. Ratio rationis est, quia minor XXV. annis, sed major XVIII. vel XX. annis majorem intellectus usum habet, quàm pubes plenæ pubertatis. Nam aucto annorum numero, augetur lux & usus intellectus. Hinc minor XXV. annis, sed major XX. in criminalibus testis esse potest, quia longè majorem lucem intellectus habet, quàm pubes plenæ pubertatis. *l. 20. ff. de test.* Eo ipso autem dum minor XXV. sed major XVIII. vel XX. annis majorem lucem intellectus habet, quàm pubes plenæ pubertatis, intellectus longè majori luce convenientiam & disconvenientiam actionum cum lege naturali præceptiva & prohibitiva videre, cognoscere & intelligere potest, & eam voluntati indicare longè dilucidiori judicio novit, ut voluntas convenienter legi naturali morali agere & turpitudinem moralem fugere possit. Si verò voluntas scienter majori intellectus judicio à lege naturali aberrat, & damnum vulnerando dat, minor delictum vulnerativum committit. *l. 13. §. 1. ff. de dol. mal. l. 20. ff. de test.*

§. 34. V. Major XXV. annis. *l. 1. §. 2. ff. de minor. l. 5. §. 3. ff. ad L. Aquil. l. 6. l. 9. ff. eod.*

§. 35. Ratio, cur major XXV. annis delictum vulnerativum committere possit, est, quia doli capax est; Nam si pupillus pubertati proximus doli capax est, multò magis major XXV. doli capax erit, quia major xxv. annis perfectissimum & plenissimum intellectus usum habet, cum ad virilem vigorem intellectus pervenisse constat. *l. 1. §. 2. ff. de minor.* Eo ipso autem dum major xxv. annis perfectissimum & plenissimum intellectus usum habet, intellectus perfectissimè & plenissimè convenientiam & disconvenientiam actionum cum lege naturali & turpitudinem moralem intelligit, & eam voluntati perfectissimè & dilucidissimè indicare potest, ut voluntas convenienter legi naturali agat & turpitudinem moralem fugiat; Sin autem voluntas scientissimè ex dilucidissimo intellectus speculo licitum præ illicito, bonum præ malo eligere

eligere valet, & nihilominus à lege naturali aberrat & malum præ bono eligit & damnum vulnerando dat, major xxv. annis delictum vulnerativum turpissimè committit.

§. 36. VI. Prodigus, moraliter talis. l. 12. §. 2. ff. de tutor. & curat. dat.

§. 37. Ratio, cur prodigus moraliter talis delictum vulnerativum committere possit, est hæc, quia doli capax est & usum intellectus habet. l. 12. §. 2. d. t.

§. 38. Nec obstat l. 40. ff. de R. J. ubi expressè dicitur, quod prodigo nulla sit voluntas. Si prodigo nulla est voluntas, tunc malum sub ratione boni eligere & sic delictum committere non potest, quia delictum sine voluntate & intellectu committi nequit. §. 8. l. de inutil. stip.

§. 39. Hoc, inquam, non obstat. Nam prodigus moraliter talis Jure Civili quoad effectum alienandi & administrandi bona sua fingitur nullam habere voluntatem & intellectum. l. 40. ff. de R. J. Verùm prodigus si in se & per se consideratur, habet voluntatem & intellectum quoad effectum delinquendi, quia ex sermonibus compos mentis suæ esse intelligitur. l. 12. §. 2. ff. de tut. & curat. dat.

§. 40. Prodigus moraliter talis est homo, qui nec tempus, nec finem expensarum habet, sed bona sua dissipat, & eorum furiosum facit exitum. l. 12. §. 2. ff. eod. l. 1. pr. ff. de curat. fur.

§. 41. VII. Prodigus Juridicè talis, quia doli capax est, & usum intellectus habet. l. 12. §. 2. ff. eod.

§. 42. Nec obstat l. 6. ff. de V. O. ubi dicitur, fidejussorem ejus non obligari: Eo ipso autem dum fidejussor prodigi non obligatur, consequens est, ut prodigus juridicè talis, neque naturaliter quoad effectus civiles, neque civiliter obligetur. Nam cujus fidejussor non obligatur, ille, cujus est fidejussor, multò minùs obligabitur. l. 16. §. 1. ff. ad S. C. Vell. junct. l. 40. ff. de cond. indeb. l. 9. C. ad S. C. Vell.

§. 43. Eo ipso dum prodigus neque naturaliter, neque civiliter obligatur, sequitur, eum nec delictum vulnerativum committere posse. Aliàs enim naturaliter & civiliter obligaretur. l. 5. pr. ff. de injur. l. 9. ff. de fart.

B

§. 44.

§. 44. Hoc, inquam, non obstat. Nam fidejussor prodigi juridicè talis neque naturaliter quoad effectus civiles, neque civiliter obligatur, non ex eo, quod prodigus delictum committere non possit, sed ex eo, quia prodigus, dum ei curatore dato administratio bonorum & licentia alienandi est interdicta, ex contractibus alienatoriis neque naturaliter quoad effectus civiles, neque civiliter obligatur, dum Jus Civile omnes effectus civiles obligationis naturalis & obligationem civilem in eo sustulit & extinxit.

§. 45. Prodigus Juridicè talis est homo, cui ob prodigalitatem alienatio & administratio bonorum est interdicta. *l. 12. §. 2. ff. de tut. & curat. dat. l. 1. pr. ff. de curat. furios. l. 40. ff. de R. J. l. 16. ff. de V. O.* Utrum verò Prodigo ipso jure bonis interdictum sit, an verò interdictio ista à Magistratu per sententiam fieri debeat? De hac dubia & spinosa Quæstione vide omninò *Nobiliss. Dn. Dr. à SODEN Disp. 2. Colleg. Publ. de Tutel. & Cur. Pos. l. lit. E.* ubi multis rationibus probat sententiã declaratoriã hinc opus esse.

§. 46. VIII. Furiosus tempore intervalli dilucidi; quia tempore intervalli doli capax est & usum intellectus habet. *l. 14. ff. de off. pres. §. 1. l. quib. non est perm. fac.*

§. 47. IX. Mutus, surdus, cæcus naturã vel casu, quia usum intellectus habet, adeò, ut testamentum facere possint. *l. 8. l. 10. C. qui test. fac.*

§. 48. X. Ebrius, qui modicè ebrius est, ita, ut usum intellectus adhuc habeat, quia doli capax est. *l. 6. §. 7. ff. de re milit.*

§. 49. XI. Ebrius immodicè, licet sit in exilio mentis, si ex vitioso habitu sciens prudensque inebriatur & scit, se in ebrietate esse rixosum & turbas excitare aliosque lædere. Nam licet in exilio mentis aliquem vulneraverit, delictum tamen committit, quia damnum culpã dat. Nam eo ipso in culpa est, quod ebrietate non abstinuerit. *l. 1. ff. de injur.*

§. 50. XII. Iratus, qui in iracundiæ calore est constitutus, quia usum intellectus habet & doli capax est. *l. 5. C. de injur.*

§. 51. XIII. Dormiens, si scit se in somno damnum dare & non prospicit, quò minus dare possit, quia sic delictum committit, dum culpã damnum dat, quod potuit non dare nec debuit. *l. 50. ff. de R. J.*

§. 52.

§. 52. Delictum vulnerativum committere non potest in genere is, qui nullum usum intellectus habet. l. 13. §. 1. ff. de injur.

§. 53. In specie delictum vulnerativum committere non potest:

§. 54. l. Infans, quia nullum usum intellectus habet & furioso æquiparatur, dolique capax non est. l. 3. §. 1. ff. de injur. §. 9. l. de inutil. stip.

§. 55. Nec obstat l. 5. ff. de R. J. ubi expressè dicitur, infantem, qui dari potest, differre à furioso, & omnia tutore authore agere posse. Eo ipso autem, dum infans, qui dari potest, differt à furioso & omnia tutore authore agere potest, sequitur, ut infans, qui dari potest, habeat aliquem usum intellectus. Nam si nullum usum intellectus haberet, sicut furiosus, à furioso distingvi non posset, & dum omnia tutore authore agere potest, necesse est, ut aliquem usum intellectus habeat. Nam si nullum usum intellectus haberet, etiam tutoris autoritate nullum negotium gerere, & nullum contractum inire posset, quia tutor consensum infantis, qui nullus esset, suo consensu confirmare non posset. Nam non entis nullæ sunt affectiones, & ubi nullus est consensus, ibi non est consensus confirmatio & approbatio.

§. 56. Hoc, inquam, non obstat. Nam in d. l. 5. ff. de R. J. infans, qui dari potest, ponitur pro pupillo infantæ proximo. Et ex usu Juris, ubi in corpore Juris infans legitur, qui dari potest, ibi semper ponitur pro pupillo infantæ proximo & tutore authore rectè agere potest. l. 1. §. 3. l. 32. §. ult. ff. de A. & A.P. l. 3. C. zod. Et infans qui dari potest, dicitur infante major ex eo, quia infantiam est egressus & est pupillus infantæ proximus. l. 1. §. 2. ff. de admin. tut. l. 65. §. penult. ad S. C. Trebell. l. 1. §. 13. ff. de O. & A. l. 70. ff. de V.O. l. 6. ff. rem pupill. salv. fore. l. 18. §. 4. C. de jure deliber. Eo ipso autem, dum infans, qui dari potest, non est infans propriè sic dictus, qui minor septem annis. l. 18. pr. de jur. delib. & ponitur pro pupillo infantæ proximo, consecrarium est, infantem, qui dari potest, si in statu naturæ consideratur, à furioso non differre, & nullum usum intellectus habere sicut furiosus. §. 9. l. de inutil. stip. Et ideo si damnum dat, delictum commississe non intelligitur, quia delictum committi non potest, nisi ab eo, qui aliquem usum intellectus habet, & aliqualem scientiam legis natu-

B 2

ralis

ralis. l. 1. §. 3. ff. si quadrup. paup. pr. l. eod. Verùm si infans, qui fari potest, dum est major infante & infantia proximus, in statu contractu consideratur, quatenus in sui utilitatem fingitur aliquem intellectus haberi usum, tutoris auctoritate contrahere, omnia tutore auctore agere, & se civiliter ejus auctoritate obligare potest. l. 5. ff. de R. J. l. 1. §. 2. ff. de admin. tut. l. 65. §. pen. ff. ad S. C. Trebell. l. 1. §. 13. ff. de O. & A. l. 70. ff. de V. O. l. 6. ff. rem pup. salu.

§. 57. Infans est homo, qui septimum annum nondum est egressus. l. 18. C. de Jur. delib. l. 14. ff. de spons. l. 1. §. 2. ff. de admin. tut.

§. 58. II. Pupillus infantia proximus, quia doli capax non est, neque usum intellectus habet, & non multum à furioso distat, §. 9. l. de inutil. stip. l. 3. §. 1. ff. de injur.

§. 59. Nec obstat §. 9. l. de inutil. stipul. ubi expressè dicitur, quòd pupillus infantia proximus tutore auctore omnia rectè agere & se obligare possit. Eo ipso autem dum se tutore auctore obligare potest, consequens est, ut aliquem usum intellectus habeat & doli capax sit. Aliàs enim neque naturaliter, neque civiliter obligari posset. §. 9. l. de inutil. stipul.

§. 60. Hoc, inquam, non obstat; Nam pupillus infantia proximus, si in statu Juris Civilis ficto consideratur, in quo in ejus utilitatem fingitur habere aliquem usum intellectus, tutoris auctoritate contrahere & civiliter obligari potest, non ex eo, quòd in statu Juris Civilis usum intellectus habeat, sed ex eo, quia in sui utilitatem fingitur habere aliquem intellectus usum. Et hæc est ratio, cur filius familias, si non sibi acquirit, sed patri, licet consensu patris contraxerit & sese obligaverit, tamen neque naturaliter, neque civiliter etiam auctore patre obligetur. §. 9. l. de inutil. stipul. Verùm si pupillus infantia proximus in statu Juris Civilis vero consideratur, pupillus nullum intellectus usum habet, & doli capax non est, quia non multum à furioso distat. §. 9. l. de inutilib. stip. Hinc pupillus infantia proximus, si in statu delictorum considerandus venit, in quo in sui utilitatem non fingitur habere aliquem usum intellectus (nam si delinquit, utilitatem aliquam in re familiari contrahere non potest, sed nil nisi damnum inde sibi conciliare valet) ex statu Juris Civilis vero dijudican-

dus

us & æstimandus venit, & quia in statu eo nullum intellectus usum habet, & furioso comparatur, si delictum committit, delictum commississe non intelligitur, quia delictum committere non potest, nisi ex usu intellectus & scientia legis naturalis. Et hæc est ratio, cur brutum delictum committere non possit; quia intellectu caret, & si damnum dat, sine injuria dedisse dicitur, hoc est, ex nullo intellectu & ex nulla legis naturalis scientia. l. 1. §. 2. ff. §. quadrup. paup. sec. dic.

§. 61. Pupillus infantia proximus est masculus, qui annum septimum est egressus, sed alteram dimidiam anni undecimi nondum est ingressus. §. 9. l. de inutilib. stip. l. 1. §. 1. ff. de dol. mal. l. 5. ff. qui testam. fac. poss. Notandum tamen hic & supra est, magnam inter Doctores concertationem esse, quis sit & dicatur verè proximus infantia & pubertati, ut propterea Prælaud. Magnificus Dn. Doctor à SODE &c. arbitrio judicis id æstimandum relinquat in sua Disp. I. laudat. Colleg. Publ. de Tutel. & Cur. Pos. I. lit. E. ubi quoque fusè explicat & accuratiori indaginis statera ponderat ÆTATIS GRADUS: insimulq; ex Jure Romano consuetudinis originem, quod in Hispania adhuc hodiè quoad Regiam prolem sceptrò non potentem, omnes liberi natu avoq; grandiores, Infantes salutentur, adducens.

§. 62. Pupilla infantia proxima est foemina, quæ annum septimum est egressa, sed nondum alteram anni decimi est ingressa: pr. l. quib. mod. tut. fin. l. 2. de V. & P. S. l. 5. ff. qui test. fac.

§. 63. III. Furiosus, quia nullum usum intellectus habet, & non intelligit, quod agit. §. 8. l. de inutil. stip. l. 9. §. 1. ff. de injur.

§. 64. Furiosus est homo demens cum ferocia ac horrenda vehementia agens. l. 25. C. de nupt. l. 48. §. 1. ff. de leg. 2.

§. 65. IV. Dormiens, si nescit se in somno damnum dare, & sic sibi prospicere non potest, quò minus in somno damnum det, quia usum intellectus, dum dormit, exercere non potest, & omni culpa caret. c. 8. c. 15. q. 1. c. 10. c. 15. q. 1.

§. 66. V. Ebrius immodicè, ita ut usum intellectus non habeat, & non ex vitioso habitu sit inebriatus, sed ex improvise, & nesciat se in ebrietate esse rixosum aliosque lædere; quia sic non intelligit, quod agit, & sic in nulla culpa est, quæ præcessit. l. 3. §. 1. ff. de injur.

§. 67. VI. Brutum; quia omni intellectu caret, & per ignorantiam puræ negationis turpitudinem moralem seu disconvenientiam actionum cum lege naturali non intelligit. l. 1. §. 3. ff. si quadrup. paup. fec.

§. 68. Nec obstat pr. I. de J. N. G. & C. Nam brutum jurisperitum censerit dicitur, non intelligitur peritum peritia juris naturalis, sed tantum instinctus naturalis. Siquidem jus naturale, quod natura omnia animalia docuit, ponitur pro instinctu naturali, qui omnibus animalibus, tam homini, quam brutis, communiter inest, quò impelluntur ad se multiplicandum, ad partus procreandos, pullos educandos, tutelamque sui corporis faciendam. Videmus enim cætera quoque animalia istius instinctus perita censerit. Animalia bruta instinctui naturali convenienter agunt, sed convenientiam & disconvenientiam actionum suarum cum lege naturali non intelligunt, quia intellectu earent. l. 1. §. 3. ff. si quadr. paup. fec. dic.

§. 69. Nec obstat, quando dicitur, canes ita posse informari, ut literis Alphabeticis pronunciantis ad auditum literæ S. frustulum panis naso ipsorum impositum in altum projiciant, atque ex alto ore excipiant.

§. 70. Hoc, inquam, non obstat. Nam hoc non est in intellectu, sed ex assefactione audituque, bruta auditum habent, non autem intellectum, & ideo convenientiam & disconvenientiam actionum cum lege naturali non intelligunt.

§. 71. Non obstat, quando dicitur, si homo cum bruto concubitum habuit, & peccatum sodomiticum commisit, homo unà cum bruto igni esse comburendum, uti praxis testatur quotidiana. Eo ipso autem dum brutum unà cum homine comburitur & igne concrematur, consequens est, ut delictum committere possit, quia poena præsupponit delictum, tanquam effectus causam.

§. 72. Hoc, inquam, non obstat. Nam brutum igne è medio tollitur, non quò delictum commiserit, sed ut delicti memoria ab homine commisso cum bruto aboleatur, ne recordatio ejus in bruto remaneat.

§. 73. VII. Cælum, quia est res inanimata, quæ omni intellectu caret, sicut brutum. l. 1. §. 3. ff. si quadr. paup. fec.

§. 74.

§. 74. Nec obstat Ps. 19. v. 1. ubi dicitur : Cœlum enarrat gloriā Dei, & firmamentum denunciare opera manuum eius. Eo ipso autem dum cœlum enarrare potest gloriā Dei, consequens est, ut intellectum & rationem habeat, quò gloriā Dei intelligere & eam enarrare possit, & si cœlum fulmine, fulgure, chasmate vel uredine damnum dat, sequitur, ut delictum commiserit; quia intellectum habere intelligitur.

§. 75. Hoc, inquam, non obstat. Nam cœlum enarrat gloriā Dei, non ex usu intellectus & ex lumine naturæ suæ, sed tantum objectivè, dum cœlum se nobis tanquam objectum contemplandum præsentat & sistit, & dum homo cœlum tanquam objectum contemplatur, & tanquam opus magnum & inperscrutabile considerat, cœlum ipsi omnipotentiam, incomprehensibilem sapientiam contemplanti objectivè ostendit, & sic ipsi gloriā Dei enarrat, ut contemplator fateri teneatur, opificem cœli & firmamenti esse magnum, omni gloriā afficiendum, & solum DEUM.

§. 76. Materia delicti vulnerati circa quam est corpus animatum. Nam delictum vulnerativum occupatum est circa corpus animatum, vulnus ipsi infligendo.

§. 77. Delictum vulnerativum committi potest (1.) in hominem liberum. §. 3. l. de injur. (2.) In furiosum. l. 1. §. 3. ff. de injur. (3.) In infantem & pupillum infantia proximum. l. 3. §. 1. ff. eod. (4.) In mente captum. l. 3. §. 1. ff. eod. (5.) In volentem quoad substantiam delicti. Nam si quis voluntate virginem rapit & libidinis explendæ causâ in alium locum deducit, delictum raptus in virginem volentem committit. l. un. §. 2. C. de rapt. virgin. ibi : *Sive volentibus, sive nolentibus virginibus.* Sic : Si quis hominem vulneratum, qui ex impatientia dolorum commilitones rogat & petit, ut se interficiant, & sic finem vitæ & dolorum accelerent, & unus ex commilitonibus ejus rogatu & voluntate ipsum telo vel gladio transfodit, ut moriatur, delictum homicidium quoad substantiam delicti committit, quia sanguinem humanum fundit animò occidendi. l. 1. §. 3. ff. ad Leg. Corn. de Sic. & licet eadem rogatu & voluntate occisi admiserit, tamen inde excusari non potest, quia occisus non est dominus membrorum suorum, & non potest velle, ut interficiatur & membra sua corrumpantur.

l. 13.

l. 13. pr. ff. ad Leg. Aquil. (6.) In servum, quia servus æquè habet sanguinem, ac homo liber. *Genes. 9. vers. 6.*

§. 78. Delictum vulnerativum committi non potest (1.) in rem inanimatam. Nam res inanimata carne & sanguine carens non potest dici vulnerari, sed, si in ea re damnum datur, dicitur frangi, rumpi, confundi, uri, inquinari. *l. 27. §. 6. 7. 8. 20. 31. ff. ad Leg. Aquil.* (2.) In volentem quoad effectum agendi. Nam si quis volenti injuriam infert, is, qui volens injuriam passus est, actione injuriarum agere non potest. Nam qui damnum culpâ sentit, sentire non intelligitur. *l. 203. ff. de R. J.* Et dolus volentibus inferri non potest, & si volentibus inferatur, frustrâ de dolo queruntur. *l. 34. C. de transact. l. 9. §. 1. ff. de aqua & aqua pluv. arc.*

§. 79. Delictum vulnerativum committere non debet (1.) homo liber in seipsum. *l. 3. ff. de bon. eor. qui ant. sent.* (11.) Servus in se ipsum, quia nemo membrorum suorum est dominus. *l. 13. ff. ad Leg. Aquil.* Nec obstat *l. 9. §. 7. ff. de pecul.* ubi expressè dicitur, servis naturaliter licere in suum corpus sævire. Hoc, inquam, non obstat. Nam vox Naturaliter, in *d. l.* non notat jus naturale, ut sensus sit: Servus jure naturali in corpus suum sævire potest, sed ponitur pro natura rerum, ut sensus sit: Dominus per rerum naturam servum prohibere non potest, quò minus de facto contra jus naturale in corpus suum sævire, atque se ipsum vulneret. Et sic servo naturaliter, hoc est, per rerum naturam, dum Dominus per rerum naturam inhibere non potest & præcavere, si servus se ipsum vulnerare, & in corpus suum sævire velit, in corpus suum sævire licet.

§. 80. Forma delicti vulnerati est rō vulnerando commissum. *l. 27. §. 17. ff. ad L. Aquil.* Nam id, quod in definitione est differentia specifica, semper est forma definiti.

§. 81. Finis delicti vulnerativi est bonum apparenter tale. Nam omnis agens agit propter bonum & eligit malum sub ratione boni. *Aristot. 1. Ethic. c. 4.*

§. 82. Effectus delicti vulnerativi est 1. actio *L. Aquiliae* de vulnerato (1.) si vulneratus in vivis manet. *l. 15. ff. ad L. Aquil.* (2.) si vulneratus non penitus mortiferè, postea alio casu sine culpa vulnerantis mortuus est. *l. 13. §. 8. l. 30. §. 4. ff. ad L. Aquil.*

Aquil. [3.] si quis non penitus mortifere vulneratus, postea ab alio occisus est. *l. 91. ff. ad L. Aquil.* (4.) si quis falso fatetur occidisse eum, quem saltem vulneravit. *l. 25. ff. ad L. Aquil.*

§. 83. II. Actio *L. Aquiliae* de occiso (1.) si mortifere vulneratus confestim ex illo vulnere mortuus est. *l. 46. ff. ad L. Aquil.* (2.) si mortifere vulneratus postea de vulnere perit. *l. 15. eod.* (3.) si mortifere vulneratus, ex quo certum est, eum esse moriturum, licet ab alio postea sit exanimatus. *l. 51. ff. ad L. Aquil.*

§. 84. III. Accusatio legis *Corneliae*, si quis hominem læthali-
liter vulnerando occidit. *l. 1. ff. ad Leg. Corn. de sic.* Nec attenden-
dus certus dierum numerus, quos dies Criticos vocant, est pro-
pter diversitatem temporis, naturæ, partium nobiliorum & simplis-
eiter ad vitam necessariorum, ætatis, & sexus, latissime de ratione
vuln. *l. 4. c. 10. tractant Fort. Fidel. Paul. Tacch. in Quest. Medico-
Legal. l. 5. t. 2. q. 6. n. 22. §. 23. Hippocrat. in secundo Prædictionum,
in sexto aphorismorum & in Coactis Prænotionibus. Dissert. nostra
Helmstadii habita A. 1679. de die Critico vulnere & percussione
liberalium. quæ videri possunt.*

§. 85. IV. Restitutio damni cum interesse extrinseco. *l. 27. §. 5. 17. l. 22. §. 1. l. 25. §. 2. l. 23. §. 2. pr. l. 34. 35. 36. l. 55. ff. ad L. Aquil.*

§. 86. V. Restitutio fructuum, operarum, quibus vulneratus ob delictum vulnerativum caruit & cariturus est. *l. 33. ff. ad L. Aquil. v. inf. t. 2. §. 28.*

§. 87. VI. Restitutio sumptuum incuratione factorum. *l. 7. pr. l. 33. ff. ad L. Aquil.*

§. 88. VII. Solutio pecuniæ doloris. *Schmerzzeld.* Nam licet corpus liberum nullam recipiat æstimationem, tamen corporis dolores æstimari possunt, quia sensu percipiuntur, ex quo quilibet æstimare & dicere potest, se potius tot vel tot Imperialibus ex patrimonio suo carere velle, quam iterum ejusmodi dolores corporis sentire. Cum autem omne damnum culpa datum resarcendum sit, ideo etiam damnum corporibus ex doloribus enatum in computationem interesse venire debet. *l. 5. §. 1. ff. ad L. Aquil.*

§. 89. VIII. Solutio pecuniæ expiationis. *Sühnegeld* Nam si liber homo occisus est, licet liberum ejus corpus sit inæstimabile,
camen

25
tamen damnum extrinsecus ita datum restitui debet. l. 13. pr. l. 33. ff. ad L. Aquil.

§. 90. IX. Poena. Nam si quis delictum vulnerativum commisit pro qualitate delicti poenam luere tenetur. de quotit. 2.

§. 91. Accidentia quibus delictum vulnerativum committi potest sunt multa. Nam delictum vulnerativum committitur, [I.] si quis sine proposito nocendi vulnerat. l. 5. §. 1. ff. ad L. Aqu.

§. 92. Accidentia delicti vulnerativi qualificata sunt duo: Nam delictum vulnerativum est vel leve vel grave. l. 7. §. 7. ff. de injur.

§. 93. Accidentia delicti vulnerativi externa sunt multa. Nam delictum vulnerativum concurrens (I.) cum delicto legis aquiliae. l. 3. ff. ad L. Aqu. Nam si quis hominem vulneravit & ei damnum inde dedit, ut in curationem sumptus facere debuerit, delictum vulnerativum concurrens cum delicto Legis Aquiliae. l. 15. §. 1. l. 30. §. 4. ff. ad L. Aqu. l. 2. §. 6. ff. de privat. del.

§. 94. II. Cum delicto injuriarum. Nam si quis hominem animo contumelia afficiendi vulneravit, delictum vulnerativum concurrens cum delicto injuriarum. l. 5. pr. ff. de injur.

§. 95. III. Cum delicto legis Corneliae de sicariis. Nam si quis hominem animo occidendi lethaliter vulneravit, ut mortuus fuerit, delictum vulnerativum concurrens cum delicto Legis Corneliae de sic. l. 1. ff. ad Leg. Corn. de sic.

§. 96. IV. Cum homicidio inculpatae tutelae. Nam si quis aggressorem, dum in periculo mortis constitutus est, ita, ut vitam suam aliter conservare nequeat, nisi morte aggressoris, vulnerando occidit, delictum vulnerativum concurrens cum homicidio inculpatae tutelae. l. 3. ff. de J. & J. l. 1. C. unde vi.

§. 97. V. Cum homicidio culpatae tutelae. Nam si quis aggressorem, cui causam aggreendi dedit extra periculum mortis vulnerando occidit, delictum vulnerativum concurrens cum homicidio culpatae tutelae. Const. Carol. art. 140.

§. 98. VI. Cum infanticidio. Nam si quis infantem suum vulnerando occidit, delictum vulnerativum concurrens cum infanticidio. §. 6. 7. de publ. jud.

§. 99. Accidentia delicti vulnerativi destructiva sunt nulla. Nam

Nam si semel delictum vulnerativum commissum est, quoad substantiam facti tolli & extingvi non potest. Si quidem factum infectum fieri nequit. l. 31. ff. de R. J. l. unic. C. de rapt. virg.

§. 100. Delictum vulnerativum est duplex: Dolosum & culpofum. l. 7. ff. ad Leg. Corn. de sic.

§. 101. Delictum dolosum est delictum animo nocendi vel occidendi commissum. l. 1. §. 3. ff. ad Leg. Corn. de sic. l. 7. ff. eod. l. 1. l. 5. C. eod.

§. 102. Delictum dolosum est duplex; Dolo animo occidendi & dolo animo nocendi commissum. l. 1. §. 3. ff. ad Leg. Corn. de sic. l. 1. l. 5. C. eod.

§. 103. Delictum dolosum dolo animi occidendi commissum est delictum dolosum excellenter sic dictum. l. 1. §. 3. ff. ad Leg. Corn. de sic.

§. 104. Delictum dolosum dolo animi nocendi commissum est delictum dolosum sine animo occidendi commissum. l. 1. l. 5. ff. ad L. Corn. de sic.

§. 105. Delictum culpofum est delictum damnum quod evitari potest & debet sine animo nocendi inferendo commissum. l. 7. ff. ad L. Corn. de sic. l. 1. §. 1. l. 7. §. 2. l. 8. pr. §. 1. l. 29. §. 2. §. 3. l. 44. l. 52. §. 1. ff. ad L. Aquil.

§. 106. Culpa (in foro civili) est actus moralis damnum quod evitari potest ac debet, sine animo nocendi inferens. l. 7. ff. ad L. Corn. de sic.

§. 107. Notanter dico moralis. Nam actus moralis consistit non tantum in faciendo, sed etiam in omittendo, si quidem is, qui omittit, id quod facere debet, moraliter agere dicitur. Rom. 1. vers. 21. l. 7. §. 1. l. 8. pr. l. 27. §. 9. l. 52. pr. ff. ad L. Aquil.

§. 108. Culpa (in foro poli) est actus moralis à lege naturali aberrans, licet damnus non fuerit datum. Rom. 1. vers. 21.

§. 109. Delictum vulnerativum æquivocè est duplex: Casuale vel non casuale.

§. 110. Delictum vulnerativum casuale est delictum sine culpa hominis casu commissum. l. 28. pr. ff. ad L. Aquil.

§. 111. Delictum casuale est duplex: Mere casuale & casuale cum hominis culpa conjunctum. l. 28. ff. ad L. Aquil. l. 1. §. 3. ff. ad L. Corn. de sic. C 2 §. 121.

§. 112. Delictum merè casuale est delictum sine ulla hominis culpa casu fortuito commissum. l. 28. pr. ff. ad L. Aquil.

§. 113. Delictum casuale mixtum est delictum casuale casu fortuito cum hominis culpa conjuncto commissum. l. 1. §. 3. ff. ad L. Corn. de sic.

§. 114. Delictum vulnerativum non Casuale est delictum dolosum vel culposum. l. 1. §. 3. l. 7. ff. ad L. Corn. de sic.

Tit. II.

De

POENIS DELICTI VULNERATIVI.

§. I.

IS qui hominem animo occidendi lethaliter vulnerando occidit poena mortis est afficiendus. l. 1. §. 3. l. 7. l. 16. ff. ad L. Corn. de sic. l. 1. l. 5. l. 9. l. 24. C. eod.

§. 2. Ad hoc ut reus homicidii, qui hominem animo occidendi lethaliter vulnerando occidit poena mortis sit afficiendus requiritur.

§. 3. I. Ut de animo occidendi sit convictus & condemnatus. Nam si reus homicidii de animo occidendi nondum est convictus, & condemnatus, poena mortis non est afficiendus. l. 16. C. de poen. l. 25. C. de probat.

§. 4. II. Ut homicidium non ad sui defensionem admiserit. Nam si reus homicidium ad sui defensionem commisit cum moderamine inculpatæ tutelæ, poena mortis non est afficiendus. l. 3. ff. de J. & J. l. 2. C. unde vi. Const. Carol. art. 140.

§. 5. III. Ut homicidium commiserit lege non permittente. Nam si hominem occiderit lege permittente poena mortis non potest puniri. l. 9. ff. ad L. Corn. de sic.

§. 6. IV. Ut hominem occiderit animo occidendi ex vindicta privata. Nam si hominem occiderit animo occidendi ex vindicta publica poena mortis non est afficiendus. l. 13. §. 1. & 6. ff. de injur. l. 33. ff. eod.

§. 7. V.

§. 7. V. Ut vulnus fuerit lethale, Nam si reus hominem a[n]i-
mo occidendi occidit, sed vulnus non fuit lethale, poena mortis
non est afficiendus. l. 15. §. 1. l. 30. §. 4. ff. ad L. Aquil.

§. 8. VI. Ut telum, quo homo occisus est, fuerit per se lethi-
ferum. Nam si telum, quo homo occisus est, per se non fuerit le-
thiferum, reus homicidii poena mortis non est afficiendus. l. 1. §. 7.
ff. ad L. Corn. de sic.

§. 9. VII. Ut actus, quo homo occisus est, per se sit morti-
ferus. Nam si quis hominem in crura pungere intendat, occisus
autem gladium suo gladio attollit, ut in intestina feratur & moria-
tur, poena mortis non est afficiendus, quia actus per se non fuit le-
thiferus & casu magis, quam voluntate homicidium est commis-
sum. l. 1. §. 3. ff. ad L. Corn. de sic.

§. 10. VIII. Ut de corpore delicti constet. Nam si de corpo-
re delicti nondum constat, reus homicidii, licet illud confessus fu-
erit, tamen poena mortis non est afficiendus. l. 23. §. 11. l. 24. l. 25. ff.
ad L. Aquil.

§. 11. Animus vero occidendi probatur (1.) ex armis per se
lethiferis seu mortiferis. l. 1. §. 3. ff. ad L. Corn. de sic. l. 1. C. de
emend. servor. l. 6. §. 6. de re milit. Num. 35. vers. 16. 17. 18.

§. 12. I. Arma autem per se mortifera sunt gladius, sica seu
pugio, hasta, framea, rumphea, culter, malleus, securis, clava, li-
go, scloperum, bombardas, sagitta, ingens lignum, lapis magnus,
bipennis &c. l. 1. §. 3. ff. ad L. Corn. de sic. l. 3. §. 2. ff. de vi & vi
arm. Num. 35. vers. 16. 17. 18. §. 5. 7. de publ. jud. c. 10. X. de
homic.

§. 13. Nec obstat, l. 1. §. 3. ff. ad L. Corn. de Sic. ibi: quamvis
ferro percussit. Nam ferrum in d. l. non ponitur pro gladio &
forma instrumenti, sed pro materia, ut sensus sit: Et si quis clavi
hominem percussit, cucuma ex ferro confecta [mit einem
Schlüssel oder eisen Siegel] tamen non praesumitur animo occi-
dendi percussisse, quia instrumentum quo percussit, per se non est
mortiferum.

§. 14. II. Ex actu per se mortifero. l. 1. C. de emendat. servor.
l. 7. §. 1. ff. ad L. Aquil. l. 3. §. 2. ff. de vi & vi arm. c. 18. X. de homic.

§. 15. Actus per se mortiferi sunt (1.) si quis laqueo gulam

strangulat. l. 7. §. 1. ff. ad L. Aquil. (2.) si quis gladio pectus pun-
gere intendit. Num. 35. vers. 17. (3.) si quis ligno magno tempora
cadere studet. Num. 35. vers. 17. [4.] Si quis lapide magno caput
sape percutit. Num. 35. vers. 17. c. 18. X. de homicid. [5.] ex actu
per se non mortifero, sed saepe iterato, Num. 35. vers. 17. c. 18. X.
de hom.

§. 16. Animus non occidendi praesumitur I. ex armis per se
non mortiferis. l. 1. §. 3. ff. ad L. Corn. de Sic.

§. 17. Arma per se non mortifera sunt: clavis, cucuma. l. 1.
§. 3. ff. ad L. Corn. de sic. pugnus l. 27. §. 2. ff. L. Aquil. Lapis par-
vus. l. 6. §. 6. ff. de re milit. c. 22. X. de homic. baculus. l. 1. C. de
emendat. serv. Manus. Virga, lorum. l. 1. C. eod.

§. 18. II. Ex occisi qualitate. Si quis amicum familiarem,
cognatum, consanguineum, affinem occiderit contra quem nul-
lum odium habuit, Deut. 19. vers. 4. §. 6. l. 1. C. ad Corn. de Sic. c. 6.
X. de homic.

§. 19. III. Ex actu per se non lethifero. c. 19. X. de hom.

§. 20. Actus per se non lethiferus est. (1.) si quis gladio cru-
ra pungere tendat. c. 18. X. de homic. (2.) Si quis brachium cades-
re aut pungere tendat. c. 18. X. eod. (3.) Si quis bombardam per
fenestras in hypocaustum vel cubiculum eo tempore, quo homi-
nes inesse non solent, explodendo hominem occidit. c. 18. X. de
hom. (4.) Si quis alteri manu contracta (mit voller Faust) cola-
phum infligendo eum occidit, animo occidendi interfecisse non
praesumitur (1.) quia manus contracta non est genus armorum
per se mortiferum. l. 1. §. 3. ff. ad L. Corn. de sic. (2.) quia actus
percutiendi non est per se lethiferus. Num. 35. vers. 16. 17. c. 18. X.
de hom.

§. 21. Is, qui hominem animo nocendi tantum sine animo
occidendi lethaliter vulnerando necavit, poena mortis non est as-
ficiendus, sed alia mitiori

§. 22. I. Quia sine animo occidendi tantum hominem occi-
dit, a poena homicidii ordinaria absolvendus est. l. 1. §. 3. ff. ad L.
Corn. de sic. ibi: Divus Hadrianus rescripsit, eum, qui hominem
occidit, si non occidendi animo hoc admisit, absolvi posse.

§. 23. II. Quia si non occidendi animo hominem clavi per-
cussit

cufferit & homo mortuus est, ejus poena est lenienda. *l. i. §. 3. ff. eod. ibi*; Sed si clavi aut cucuma percussit in rixa, quamvis ferro percufferit, tamen non occidendi animo, leniendam poenam ejus.

§. 24. *III.* Quia si hominem sine animo occidendi in rixa lethaliter vulnerando occidit, casu magis quam voluntate homicidium committit. *l. i. §. 3. ff. eod. ibi*; qui in rixa casu magis quam voluntate homicidium admisit.

§. 25. *IV.* Quia si hominem non occidendi animo sed nocendi lethaliter vulnerando occidit, & sic dolo causam mortis praebuit, poena mortis non est afficiendus, sed poena leniori & arbitraria. Nam si homicidium sine dolo animi occidendi est commissum, licet dolo animi nocendi, a ut lata culpa, coërcitione Legis Corn. de sic, non est puniendus. *l. 7. ff. ad L. Corn. de sic. ibi*; In lege Corn. dolus pro facto nec in hac lege culpa lata pro dolo accipitur, quare si quis ex alto se praecipitaverit & super alium venerit eumque occiderit: aut putator juxta viam ex arbore, cum ramum dejiceret, non praclamaverit & praetereuntem occiderit, ad hujus legis poenam non pertinet. Hoc est: Is ex Legge Corn. poena mortis seu poena Legis Corn. ordinaria est afficiendus, qui hominem dolo animi occidendi occidit, quia dolus in lege Corn. ponitur pro facto, hoc est, pro animo occidendi. *l. i. §. 3. ff. ad L. Corn. de sic.* Verum is, qui animo nocendi aut culpa lata sine animo nocendi hominem occidit, poena mortis seu poena Legis Corn. ordinaria non est afficiendus, quia lata culpa in lege Corn. non aequiparatur dolo. Hinc licet quis animo nocendi vel culpa lata causam mortis praebuerit, tamen poena legis Corn. non est afficiendus. Itaque si quis arborem amputat juxta viam & ramum dejiciendo, dum non praclamavit & praetereuntes admonuit, ut sibi caveant & prospiciant, ne casu ramorum laedantur, hominem praetereuntem occidit, licet animo nocendi hoc fecerit, aut lata culpa, dum praetereuntes non admonuerit, cum admonere potuerit, tamen poena Legis Corn. ordinaria non est afficiendus.

§. 26. *V.* Quia si hominem sine animo occidendi sed saltem animo nocendi lethaliter vulnerando interfecit, poena homicidii ordinaria ipsi est remittenda. *l. i. C. ad L. Corn. de sic. ibi*: Frater vester rectius fecerit, si se praesidi provinciae obtulerit. Qui si probaverit,

ora
put
tu
X.
r le
l. r
par
de
em
aul
c. 6.
ru
edes
et
mi
de
ola
on
rum
tus
X.
imo
t af
ccis
d L.
em
per
ffe

baverit, non occidendi animo hominem à se percussum esse, remissa homicidii poena secundum disciplinam militarem sententiam, proferet. Crimen enim contrahitur si & voluntas nocendi intercedat. Ceterum ea, quæ ex improvise casu potius, quam fraude, accidunt, fato plerumq; non noxæ imputantur. Hoc est; Is, qui hominem non animo occidendi vulnerando occidit, poena mortis non est afficiendus, sed mitiori secundum leges militares. Verum si animo nocendi hominem vulnerando occidit, poena extraordinaria est plectendus; quia erimen contrahitur, & homicidium dolosum committitur, si voluntas nocendi intercesserit, licet animus occidendi non intervenerit. Sin autem sine animo occidendi & animo nocendi, imo sine omni culpa, sed casu fortuito ex improvise hominem occidit, nulla poena est afficiendus, quia ejusmodi homicidium casuale fato est imputandum, non culpæ hominis. *l. 5. C. ad L. Corn. de sic. ibi: Eum qui asseverat, homicidium se non voluntate, sed casu fortuito fecisse, cum calcis ictu mortis occasio præbita videatur, si hoc ita est, neq; super hoc ambigi poterit omni metu & suspicione, quam ex admistæ rei discrimine sustinet, secundum id, quod annotatione nostra comprehensum est, volumus liberari.* Hoc est; Is, qui hominem sine animo occidendi, sed animo nocendi lethaliter vulnerando interfecit, poena mortis non est afficiendus, sed mitiori, quia licet causam mortis præbuerit, tamen dum mors non intentione & voluntate, sed casu fortuito acciderit, poena ordinaria haud habebit locum.

§. 27. Nec obstat I. quando dicitur, is, qui percutit hominem solum animo vulnerandi, sed non animo occidendi, atq; in dolo esse, atq; is, qui hominem animo occidendi vulnerat. Hoc, inquam, non obstat. Nam est quidem in dolo animi nocendi, sed non est in dolo animi occidendi. Is autem, qui est in dolo animi nocendi tantum, poena legis Corn. ordinaria non est afficiendus. *l. 1. §. 3. l. 7. ff. ad L. Corn. de sic. l. 1. l. 5. C. eod.*

§. 28. Non obstat II. quando Dominus Carpz. dicit, eum, qui dat operam rei illicitæ, teneri de omni eo quod sequitur præter illius intentionem & voluntatem. Hoc, inquam, non obstat. Nam is, qui dat operam rei illicitæ, non tenetur quoad poenam ordinariæ

Anariam de omni eo, quod inde secutum est. Etenim etiam si
 quis operam rei illicitæ dederit atq; causam mortis præbuerit, ta-
 men si præter ejus intentionem & voluntatem mors secuta fuerit,
 mortis pœna non est afficiendus, sed pœna mitiori. *l. 1. §. 3. l. 7. ff.*
ad L. Corn. de Sic. l. 1. l. 5. C. eod. Verum is, qui operam rei illicitæ
 dat, tenetur quoad damni restitutionem de omni damno, quod
 inde secutum est. Nam in damnis datis causa causæ est etiam
 causa causati. *l. 33. ff. ad L. Aquil.* Hinc si homo vulneratus &
 occisus est homicida, licet non intenderit mortem ejus, aut cura-
 tionem, aut carentiam fructuum, operarum, vel damnum cicatri-
 cum, aut dolores corporis aut damnum causa rei coherentis, ta-
 men de hisce omnibus tenetur, ut non tantum æstimationem cor-
 poris occisi, si servus fuerit, solvere, sed etiam sumptus incuratio-
 nem factos restituere, fructus operarum, quibus quis ob vulnera-
 tionem caruit aut cariturus est, præstare, & damnum rei coherentis
 solvere tenetur. *l. 21. §. 1. l. 22. §. 1. l. 5. §. 1. l. 23. §. 6. l. 33. ff. ad L.*
Aquil. Exod. 21. vers. 19. v. supr. tit. 1. §. 86.

§. 29. Nec obest III. *l. 6. C. ad L. Jul. de vi publ. & priv.*
 ubi expressè dicitur, eum, qui armatis hominibus possessionem alio-
 cujus invasit & causam mortis præbuit, licet ipse in effectum mor-
 tis non influxerit, neq; animum occidendi, sed saltem animum pos-
 sessorem è possessione expellendi habuerit, tamen pœna mortis
 esse afficiendum. Hoc, inquam, non obstat. Nam is, qui vim pu-
 blicam armis facere tentaverit, præsumitur præsumptione juris &
 de jure, quæ vim legis habet, & probationem in contrarium non
 admittit, animo occidendi vim facere tentasse. *Num. 35. vers. 18.*
l. 1. §. 3. ff. ad Leg. Corn. de sic. l. 1. C. de emend. servor.

§. 30. Nec obstat IV. quando dicitur voluntatem indire-
 ctè & per accidens ferri in homicidium, si fertur in id, quod imme-
 diatè & per se non per accidens homicidium sequitur. Hoc, in-
 quam, non obstat. Nam eo ipso dum is, qui animo nocendi sal-
 tem hominem vulnerat, & sic per indirectum & per accidens mors
 secuta fuerit, pœna mortis non est afficiendus, quia mors non ex
 animo occidendi, sed casu per accidens & præter intentionem sua
 erit secuta, & sic non vulneranti, sed casui & fato est adscribenda,
 & ideo tali vulnerans modo, pœna mortis non est afficiendus, sed
 p. mitior

mitiori & extraordinaria, l. 1. §. 3. l. 7. ff. ad Leg. Corn. de Sic.
l. 1. l. 5. C. cod.

§. 31. Nec obstat V. c. 5. X. de homic. in 6. ubi expresse legi-
tur, eum, qui mandat, aliquem verberari, licet expresse inhibeat,
ne occidatur, si mandatarius fines mandati excedens occidit, man-
dando in culpa homicidii esse, dum evenire posse cogitare debuis-
set. Hoc, inquam, non obstat. Nam in dicto textu non legitur,
mandatorem, qui animo nocendi, sed sine animo occidendi homi-
nem verberari iussit, si mandatarius occidit, poena mortis esse affici-
endum, sed tantum in culpa homicidii esse dicitur. Is autem qui
animo nocendi sed sine animo occidendi in culpa homicidii est,
poena mitiori & extraordinaria est plectendus. l. 1. §. 3. l. 7. ff. ad Le-
Corn. de sic. l. 1. l. 5. C. cod.

§. 32. Nec obstat VI. l. 38. §. 5. ff. de pœn. ubi: mulier, si ali-
cui poculum amatorium dedit, non eum in finem, ut hominem in-
de enecet, sed amorem duntaxat ejus sibi conciliet, si homo inde
perit, poena mortis est afficienda. Hoc, inquam, haud obstat.
Nam mulier, quæ poculum dedit amatorium, poena mortis est
mulctanda, non ex eo, quod, licet sine animo occidendi operam
rei illicitæ dederit & causam mortis præbuerit, sed ex eo, quia po-
culum amatorium est res mali exempli, & idè ut homines eo fa-
cilius & eo magis deterreantur, ultimum supplicium, si mors inde
sequitur, est statutum. Poena autem quæ contra rationem juris
statuta est, non est producenda ad consequentias, dum in his, quæ
contra rationem juris statuta sunt, non possumus sequi regulam ju-
ris, l. 14. l. 15. ff. de L. L. §. 6. J. de J. N. G. & C.

§. 33. Nec obstat VII. l. 15. ff. ad L. Corn. de sic. ubi, nihil
interesse, occidat quis, aut causam mortis præbeat, dicitur. Hoc,
inquam, non obstat. Nam non reperitur statutum, ut is, qui ani-
mo nocendi sine animo occidendi, sed duntaxat dolo animi no-
cendi aut culpa levi vel lata hominem occidit, aqve poena mortis
sit puniendus atq; is, qui hominem animo occidendi occidit,
Sed d. l. loquitur tantum de damno dato & dicit, si quis damnum
occidendo dedit, aut causam mortis præbuit, nullam differentiam
esse faciendam, sed eum, qui causam mortis præbuit, de omni da-
mno inde secuto teneri atq; eum, qui damnum occidendo dedit.

Nam

Nam in damno dato etiam causa causæ est causa causati. l. 33. ff. ad L. Aquil. At is, qui sine animo occidendi causam mortis præbuit, de morte & ejus poena ordinaria, quæ inde sequitur, non tenetur, dum causa causæ non est causa causati in poena mortis ordinaria. Siquidem in poena mortis ordinaria requiritur dolus animi occidendi, nec sufficit dolus animi nocendi, multo minus culpa lata aut levis. l. 1. §. 3. l. 7. ff. ad L. Corn. de sic. l. 1. l. 5. C. eod.

§. 34. Nec obstat VIII. art. 137. Const. Crim. Car. ubi hæc leguntur verba. Ein jeder Mörder oder Todtschläger/ wo er deßhalb nicht rechtmässige Ursachen führen kan/ hat das Leben verwürcket. Hoc, inquam, non obstat. Nam lex generaliter & indistinctim loquens, restrictivè & limitativè est interpretanda, si alia lex causam legis seu poenam mortis restringit ad eum, qui animo occidendi hominem occidit. Etenim lex ex lege priori vel posteriori est explicanda, dum leges priores ad posteriores sunt trahendæ & posteriores ad priores pertinent, nisi sibi invicem contrariari videantur. l. 26. l. 27. l. 28. ff. de L. L. Posito igitur, sed nõ concessio, quod dictus articulus generaliter loquatur, tamen restrictivè esset intelligendus tantum de eo homicida, qui animo occidendi hominem occidit, quia priores leges, quæ ante Constitutiones Caroli V. in corpore juris continentur, expressè volunt, ut is homicida duntaxat poena mortis sit plectendus, qui animo occidendi occidit. l. 1. §. 3. l. 7. ff. ad L. Corn. de sic. l. 1. l. 5. C. eod. Deinde d. art. 137. non loquitur generaliter, sed restrictivè de eo homicida, qui animo occidendi hominem occidit, dum dicit, cum poena mortis non esse afficiendum, qui justam habet accusationem. Is autem justam excusationem habet, qui sine animo occidendi, sed culpa lata vel levi causam mortis præbuit. l. 1. §. 3. l. 7. ff. ad L. Corn. de sic. l. 1. l. 5. C. eod.

§. 35. Nec obstat IX. art. 140. Const. Carol. Crim. ubi hæc habentur verba: So etliche Persohnen mit fürgesetzten und vereinigten Willen und Muth jemand bößlich zu ermorden/ einander Hülff und Beystand thun/ dieselbigen alle haben das Leben verwürcket. So aber etliche Persohnen ungeschickt in einem Schlagen oder Gefecht beyeinander wären/ einander helfen/ und jemand also ohne erhebliche Ursachen erschlagen würden / so man denn den rechten Thäter weiß/

von dessen Händen die Entleibung geschehen ist / der soll als ein Todts-
schläger mit den Schwert zum Tode gestrafft werden. Hoc, in-
quam, non obstat. Nam d. artic. loquitur (1.) de animo occiden-
di ex deliberata & conjurata voluntate occidendi. (2.) de animo
occidendi non ex liberata & conjurata voluntate, sed in rixa &
confusione conflictus concepta voluntate occidendi & auxilio
mutuo ad occidendum præstito. Nam dicit, si is manifestus est,
cujus manu homicidium in rixa est commissum, pœna mortis est
afficiendus, scilicet in periculo mortis non constitutus aggresso-
rem occidere non debuit, sed extra periculum mortis animo occi-
dendi in rixa & confusione conflictus hominem occidit. Alias es-
nim si in periculo mortis constitutus, ad sui defensionem cum mor-
deramine inculpata tutelæ hominem occidisset, pœna mortis non
esset afficiendus. l. 3. ff. de J. & J. aut si extra periculum vitæ suæ sine
animo occidendi de animo nocendi aut saltem culpa lata aut levi
hominem occidit in rixa, etiam pœna mortis non est afficiendus.
l. 1. §. 3. l. 7. ff. ad L. Corn. de sic. Ergò necesse est, ut d. artic. dum
taxat sit intelligendus de eo, cujus manu homicidium animo occi-
dendi est factum.

§. 36. Nec obstat X. (1.) *Genes. 9. vers. 6.* quicumq; ait, effu-
derit humanum sanguinem, fundetur sanguis illius. Quæ ver-
ba generaliter loquuntur absq; ulla modificatione specificaq; de-
terminatione animi, modo quis ex proposito percussit aut insidias
struxit. *Exod. 21. vers. 12. 13.* Dn. *Job. Gerhard in loco de lege Dei*
e. 4. sect. 9. n. 152. (2.) *Exod. 21. vers. 12.* qui percussit hominem,
ut mortuus fuerit, morte moriatur. Ubi bene notandum, quod di-
citur: qui percussit, non qui occidit, nempe quod sufficiat, homi-
cidam habere animum percutiendi, si mors sequatur. (3.) *Num. 35.*
vers. 16. Si quis ferro percusserit & mortuus fuerit, qui percus-
sus est, reus erit homicidii. *vers. 18.* Si ligno, quo interfici quis pos-
sit, percussus intererit, percussoris sanguine vindicabitur, &c. qui
textus solus de percussione loquitur, hocq; innuit, ut is, qui tali in-
strumento, quo quis interfici possit, percusserit, pœnæ mortis sub-
jiciatur, scilicet quod percusserit tali instrumento, quo communiter
quis interficitur, licet desit animus occidendi. Nam textus gene-
raliter loquens restrictivè & specialiter est interpretandus, si alii
textus

textus eum ad eam determinant personam, quæ animo occidendi hominem occidit, dum lex ex lege venit exponenda, & priores ad posteriores & vice versa veniunt trahenda. l. 27. l. 28. l. 29. ff. de LL. Hinc *Genes. 9. vers. 6. Exod. 21. vers. 12. Num. 35. vers. 16.* interpretandi & ad eam duntaxat, qui hominem animo occidendi occidit, restringendi sunt, quia *Exod. 21. vers. 12. 13.* poena mortis expresse in eo determinatur, qui hominem percussit animo occidendi & homo mortuus fuerit. Deinde mens legislatoris semper est inspicienda & attendenda. Mens autem Dei *Genes. 9. vers. 6.* hæc non est, quasi Deus vellet, ut quicumque hominem occiderit sine culpose sine inculpose, sine animo occidendi, sine sine illo, sine jure officii, sine publica, sine privata vindicta, sine in sanitatem sine in damnum hominis & interitum. Alias enim etiam is, qui casu aut culpa tantum hominem occidisset, poena mortis subjugandus esset, quod est contra Dei voluntatem & mentem. Nam Deus non vult, ut ejusmodi homicida poena mortis afficiatur, sed potius vult, ut in vivis conservetur. *Exod. 21. vers. 12. 13. Num. 35. vers. 10. 11. Deut. 9. vers. 5. 6. Job. 20. vers. 1. 2. 3.* Alias etiam chirurgus, qui sanguinem humanum fundit in sanitatem hominis, morte plectendus esset, quod absurdum contra voluntatem & mentem Dei est, qui jubet ut homo Chirurgis & Medicis utatur. *Syr. 38. vers. 1.* Alias etiam Magistratus, qui jure officii ex vindicta publica hominem occidit, & humanum sanguinem fundit, poena mortis esset afficiendus, quod absurdum foret & contra mentem Dei esset. Nam ideo Deus Magistratum constituit, & ipsi gladium accinxit, ut maleficos gladio puniat, & sanguinem humanum ejus, qui sanguinem humanum effudit, effundi curaret. *Rom. 13. vers. 1. 2. 3. 4.*

S. 37. Nec obstat XI. quando Dominus *Carpz. in praxi Crim. p. 1. q. 1. n. 42.* dicit: Et sane, si aliud diceremus, res esset pessimi exempli, & infinita homicidia remanerent impunita. Quilibet enim homicida, quo mortis poenam effugeret, hac exceptione se tueri posset, dicens, se non habuisse animum occidendi, neque putasse, mortem exinde eventurum. Hoc, inquam, non obstat. Nam si is, qui homicidium sine animo occidendi commisit, poena mortis non afficitur, sed leniori plectitur, non est res pessimi exem-

D 3 pti,

pli, sed exempli justissimi, quia poena mitiori ex jure Divino & humano est plectendus. *l. 1. §. 3. l. 7. ff. ad L. Corn. de sic. l. 1. l. 5. C. eod. Exod. 21. vers. 12. 13. Num. 35. vers. 10. 11. Deut. 19. vers. 4. 5. 6. Job. 20. vers. 1. 2. 3.* Nec si is, qui homicidium sine animo occidendi, sed animo nocendi aut culpa commisit, poena extraordinaria punitur, infinita homicidia non remanent impunita, quia poena digna pro qualitate delicti commensurata puniuntur, vel fustigatione, vel relegatione vel poena carceris vel multa. Præterea homicidia non remanent impunita, licet quilibet homicida, quo mortis poenam effugiat, hac exceptione sese tueatur dicens, se non habuisse animum occidendi, nec putasse, exinde mortem eventuram. Nam ejusmodi exceptio non ubiq; admittitur. Etenim si contra homicidam ex genere armorum militat præsumptio, ipsum animo occidendi occidisse, poena mortis est afficiendus, licet exceptione usus fuerit, se animum occidendi non habuisse. *l. 6. C. ad L. Jul. de vi publ. §. 5. J. de Jud. publ. l. 6. §. 6. ff. de Re milit. Num. 35. vers. 18.*

§. 38. Nec obstant XII, tam multa & clara præjudicia & sententiæ Scabinatus Electoralis Lipsiensis, quibus contrarium est statutum, & is, qui saltem animum nocendi sine animo occidendi homicidium commisit, poena mortis est affectus, uti *Da. Carpz. in d. p. 1. q. 1. n. 43. 44. seqq.* multa & varia allegat ejusmodi præjudicia. Hæc, inquam, non obstant. Nam in jure expressè cautum est, ne iudex secundum præjudicia & sententias aliorum iudicum, Scabinatum, Facultatum Juridicarum de causa substrata judicet, sed potius injunctum est omnibus & singulis iudicibus, ut veritatem legum & justitiæ vestigia sequantur & non exemplis, sed legibus judicent. *l. 13. C. de sentent. & interloc.* Nec spectandum, quod Lipsiæ iudicatum fuerit, sed quid iudicari debuisset, si præjudicium nullum extaret. *l. 12. ff. de offis. presid.*

§. 39. Nec obstat XIII, autoritas *Carpz. Gomez. & aliorum JCoorum*, qui statuunt, eum, qui sine animo occidendi, sed saltem animo nocendi homini lethale vulnus infligit, ex quo mors sequitur, poena ordinaria esse puniendum æquè ac si animum occidendi habuisset. Hoc, inquam, non obstat. Nam in jure expressè sancitum est, ne iudex in sententia ferenda multitudinem
aucto-

auditorum respiciat, sed ut rationem in jure fundatam sequatur, quia unius, & quidem deterioris sententia seu ratio & multas & majores sententias seu opiniones in aliqua parte superare potest. l. 1. §. 6. C. de veter. Jur. enucl. Nec videndum, quis dixerit, sed quid dixerit. l. 11. ff. de jure & just.

§. 40. Nec obstat XIV. quando Dominus Carpz. d. p. 1. q. 1. n. 51. & 52. ad sententiam nostram regerit, dicens, eum, qui sine animo occidendi, sed animo nocendi hominem occidit, versari in dolo, & ideo poena ordinaria esse mulctandum. Hoc, inquam, non obstat. Nam ut homicida poena ordinaria sit afficiendus, non sufficit dolus animi nocendi, sed necessario dolus animi occidendi requiritur. l. 1. §. 3. l. 7. ff. ad L. Corn. de sic. l. 1. l. 5. C. eod.

§. 41. Nec obstat XV. quando saepe allegatus Dominus Carpz. p. 1. q. 1. n. 54. dicit, in delictis animum & voluntatem non exitum attendi debere, procedere solum in eo, qui omnino non habet animum delinquendi. Nam talem non teneri de omni eventu & exitu, quia contra ejus voluntatem contingeret. Hoc, inquam, non obstat. Nam hoc falsissimum est, quia animus & voluntas non tantum in eo attenditur, qui omnino habet animum delinquendi, sed etiam in eo, qui omnino habuit animum delinquendi. Nam si quis hominem occidit, non animo occidendi, sed saltem animo nocendi, poena mortis non est afficiendus, sed mitiori. l. 1. §. 3. l. 7. ff. ad L. Corn. de sic.

§. 42. Nec obstat XVI. quando Dn Carpz. d. l. n. 55. dicit, l. 1. §. 3. l. 7. ff. ad L. Corn. de sic. l. 1. l. 5. C. eod. loqui de homicidio casu fortuito perpetrato, ubi nullus intervenit dolus. Hoc, inquam, non obstat. Nam hoc falsum esse exinde patitur, quod l. 1. §. 3. ff. ad L. Corn. de sic. expresse loquatur de homicidio doloto, dolo animi nocendi commisso, sed sine animo occidendi, & dicit eum, qui dolo animi nocendi sine animo occidendi hominem occidit, poena leniori esse afficiendum, non poena mortis. Nam si quis hominem clavi percussit aut cucuma [mit einen eiseren oder ehernen Ziegel] in rixa, quamvis ferro percussorit, & occiderit, sed non animo occidendi, lenienda ejus poena est, quia in rixa magis, quam voluntate homicidium admisit. Casu admisit in tantum,

tum, in quantum mortem non intendit dum mors præter intentionem secuta fuerit, nec in eo animus occidendi ex genere armorum præsumitur, quia clavis aut cucuma, quamvis ferro constet, non sunt arma per se lethifera. l. 1. §. 3. ff. ad L. Corn. de sic.

§. 43. Is, qui in rixa hominem sine animo occidendi lethaliter vulneravit, ut mors secuta fuerit, poena mortis non est afficiendus (1.) quia ad poenam mortis in causa homicidii necessario animus occidendi requiritur. l. 1. §. 3. ff. ad L. Corn. de sic. (2.) quia si animum occidendi non habuit, sed saltem animum nocendi & mors præter intentionem per accidens secuta fuerit, casu magis, quam voluntate homicidium admisit, quia per accidens præter intentionem mors fuerit secuta. l. 1. §. 3. ff. ad L. Corn. de sic. l. 1. C. eod.

§. 44. Nec obstat. l. 1. C. de injur. ubi is, qui in rixa in consulto calore prolapsus homicidii convicium objicit, poena injuriarum est afficiendus. Hoc, inquam non obstat. Nam eo ipso, dum quis in rixa inconsulto calore iracundiæ convicium aliquod objicit, animum injuriandi habet, & ideo poena injuriarum est mulctandus. Verum is, qui in rixa sine animo occidendi, sed animo nocendi ex calore iracundiæ aliquem vulnerando occidit, poena mortis non est afficiendus, quia mors per accidens præter intentionem secuta fuit. l. 1. §. 3. ff. ad L. Corn. de sic. l. 1. C. eod.

§. 45. Nec obstat Constit. Crim. Carol. art. 134. ibi. Aber nach Gewohnheit etlicher Gegend werden die vorsæhlichen Mörder und Todtschläger einander gleich mit dem Rade gericht / darinnen der Unterschied zu halten und also / daß der Gewohnheit nach ein vorsæhlicher / muthwilliger Mörder mit dem Rade / und ein anderer / der ein Todtschlag gethan / und sonsten auch gemeldete Entschuldigung nicht hat / mit dem Schwerd vom Leben zum Tode soll gestrafft werden. Hæc, inquam, non obstant, Nam dicta constitutio non agit de generali omnium locorum, sed tantum de quorundam locorum locali & speciali consuetudine, qua homicidæ poena rotæ plectuntur, si ex proposito, prævia animi deliberatione homicidium commiserit, & sic huc non pertinet, ubi agimus de jure per totum imperij districtum communi. Deinde dicta constitutio dicit, eum, qui in rixa ex ira hominem occidit animo occidendi, poena mortis affig

esse afficiendum, quia loquitur de eo, qui excusationem habet. Is autem excusationem a poena habet, qui hominem sine animo occidendi occidit. l. 1. §. 3. l. 7. ff. ad L. Corn. de sic. l. 1. C. eod.

§. 46. Nec obstat, quando dicitur, jus Saxonicum & divinum generaliter loqui & indistinctim poenam mortis statuere in homicidas seu in rixa ex calore iracundia seu extra iram absq; iracundiae calore homicidium commiserint. Landr. art. 12. Gen. §. Num. 35. vers. 21. Matth. 26. Nam supra §. 45. probavimus, textus illos, licet generaliter loquantur, tamen restrictivè esse intelligendos de eo, qui hominem animo occidendi occidit.

§. 47. Is, qui hominem in rixa ex calore iracundiae injustè animo occidendi occidit, dum ipse autor rixae est, poena mortis est afficiendus, quia animum occidendi habuit, & in effectum mortis influxit, adeo, ut mors secuta fuerit. l. 1. §. 3. l. 7. ff. ad L. Corn. de sic. l. 1. §. 5. C. eod.

§. 48. Nec obstant l. 2. C. de abolition. l. 16. §. 2. ff. de pæn. in quibus delictum ira commissum mitius puniri solere dicitur. Hæc, inquam, haud urgent. Nam delictum ex calore iracundiae sine animo occidendi perpetratum, mitius puniri solet, quia mors casu magis, quam voluntate secuta fuit, dum per accidens præter intentionem exitit. l. 1. §. 3. ff. ad L. Corn. de sic. l. 1. C. eod.

§. 49. Is, qui hominem in rixa justo dolore commotus, dum injuriis prius est affectus, ex calore justæ iracundiae occidit, licet animum occidendi habuerit, poena mortis non est afficiendus, sed mitiori. Nam quamvis is, qui justo dolore movetur ad homicidium, hominem animo occidendi occidat, tamen casu magis, quam voluntate occidit, dum justum dolorem temperare nequit, & sic casu quodam ex improvilo animum occidendi concepit, & quidem ex inconsulto calore & intellectu excœcato, l. 38. §. 8. l. 1. §. 5. ff. ad L. Corn. de sic. l. 14. §. 6. ff. de bon. libert.

§. 50. Is, qui hominem in rixa, in periculo mortis constituto succurrere voluit, casu fortuito, ita, ut neq; consensum, neq; auxilium ad homicidium contulerit, incurrentem in gladium intertecit, nulla poena est afficiendus, quia tale homicidium est inculpsum & merè casuale. §. 3. 4. 5. ff. ad L. Aquil.

§. 51. Is, qui hominem animo occidendi lethaliter vulnerando

B

occidit

occidit, licet errore personæ, tamen pœna mortis est afficiendus [1.] quia is, qui animum habet, & dum Sejum, quem putat esse Titium, occidit animo occidendi, in effectum mortis influit. l. 18. §. 3. ff. de injur. Nam licet casu seu per accidens præter intentionem Sejum, cum Titium occidere voluit, tamen non per accidens & præter intentionem, sed ex intentione mors secuta fuit, dum certum hominem occidit, nempe Sejum, l. 18. §. 3. ff. eod.

§. 52. Nec inovent. l. 3. §. 4. l. 4. ff. de injur. Nam si quis, dum servum suum vulneraturus est, ex errore personæ vulnerat liberum hominem, pœna injuriarum non potest plecti ex eo, quia dominus, qui servum suum corrigere vult, non habet animum corrigendi & utitur jure suo. l. 13. §. 1. §. 6. ff. de injur. Verùm is, qui dum Titium occidere vult, per errorem personæ occidit Sejum, animum occidendi habet & influit in effectum mortis. l. 18. §. 3. ff. de injur.

§. 53. Is, qui Titium ultra aquam juxta rivum stantem telo, animo occidendi perfodere vult, sed casu quodam Sejum juxta Titium stantem aut prætereuntem telo interfecit, pœna mortis est afficiendus, quia, quamvis per accidens præter intentionem Sejum occiderit, tamen non per accidens & præter intentionem, sed ex intentione & voluntate occidendi hominem occidit, & per arma per se lethifera mortem alterius celeravit. l. 18. §. 3. ff. de injur. junct. l. 1. §. 3. l. 7. ff. ad L. Corn. de Sic. l. 1. §. 5. C. eod.

§. 54. Is, qui hominem animo occidendi occidit, pœna mortis est afficiendus, licet sit nobilis (1) quia jure divino, quod omnes omninò homines obligat, dum toti generi humano statutum est, homicidæ indifferenter pœna mortis esse plectendi jubentur sive sint nobiles, sive ignobiles. Gen. 9. vers. 6. V. Vir cum paucis comparandus Magnif. Dn. Job. Herman. à Sode, Consil. Elektor. Moguntin. gravissimus, pro tempore decima Vice Decanus speculativissimus, Senior Collegii Juridici nostri excellentissimus, Favor atq; Patronus æternum colendus in Nucl. Jur. Publico-seud. Hept. IV. addicament. 2. in edition. secund. p. m. 27. (2.) quia jure Civili homicidæ, qui hominem animo occidendi occidere indifferenter sive nobiles sint, sive ignobiles, jubentur pœna mortis affici, si hominem animo occidendi occiderint. Const. Crim. Carol.

Carol. V. art. 137. ibi: Ein jeder Mörder oder Todtschläger / wo er nicht rechtmässige Ursachen anführen kan / hat das Leben verwürcket.
 [4.] *quia jure Saxonico omnes homicidæ indifferenter sive sint nobiles sive ignobiles pœna mortis sunt afficiendi, si animo occidendi hominem occiderant. Landv. art. 13.*

§. 55. *Non in contrarium probant l. 4. §. 1. ff. de incend. ruin. naufr. l. 12. §. 1. ff. eod. l. 3. §. 5. ff. ad L. Corn. de Sic. ubi expresse dicitur; pœnas delictorum secundum justitiam distributivam pro qualitate personarum esse infligendas. Hoc, inquam, non obstat. Nam pœnæ delictorum secundum justitiam distributivam pro qualitate personarum & delicti sunt infligendæ, si à Deo pro toto genere humano non sunt determinatæ. l. 12. §. 1. l. 4. §. 1. ff. de incend. ruin. l. 3. §. 5. ff. ad L. Corn. de Sic. Verùm si pœna à Deo pro toto genere humano est determinata, secundum justitiam distributivam pro qualitate personarum non est infligenda, sed secundum justitiam commutativam tantum pro qualitate delicti, qualitate personarum non attendita; quia lex universalis de pœna à Deo pro toto genere humano determinata omnes omninò homines obligat, ut omnes judices pœnam à Deo determinatam delinquentibus indifferenter dictare atq; infligere debeant, dum omnes omninò judices imperio Dei sunt subjecti, ut nihil quicquam in præceptis Dei mutare, addere aut detrahere possint ac debeat. Deuv. 4. vers. 2. Pœna autem homicidii est per legem universalem à Deo pro toto genere humano determinata, ut is, qui animo occidendi hominem occidit, pœna mortis sit afficiendus. Nam Deus antiqvam legem Mosaicam dederat, & populum Israeliticum sibi elegerat proprium, statim post diluvium toti generi humano hancce dedit legem, ne quis hominem occidat, & pœnam determinavit, ut homicida pœna gladii sit mulctandus. Genes. 9. vers. 6. Cum igitur pœna homicidii à Deo pro toto genere humano per legem universalem fuerit determinata, consequens est, ut pœna gladii sit afficiendus is, qui hominem animo occidendi occidit sive sit nobilis sive ignobilis. Genes. 9. vers. 6.*

§. 56. *Is, qui hominem occidendi animo occidit, pœna mortis est afficiendus, licet sit Clericus, quia leges non distinguunt inter Clericum & Laicum, sed omnes pœna ordinaria, si animus occiden-*

occidendi certus fuerit, puniendos volunt, quia neq; jure Divi-
no, neq; Civili, neq; Carolino, neq; Saxonico ullus Clericorum
respectus adhibetur, sed indistinctim omnes puniendi asseruntur,
prout §. anteced. dictum.

§. 57. Is, qui hominem animo occidendi interfecit, poena
mortis est plectendus, licet occisus infans aut servus fuerit, quia
jure Divino homicida, qui animo occidendi occidit sive occisus
fuerit infans, sive adultus, sive liber sive servus poena mortis est af-
ficiendus, dum sanguis infantis serviq; æque est sanguis hominis,
ac sanguis adulti vel liberi. *Genes. 9. vers. 6. l. 8. C. ad L. Corn.
de Sic.*

§. 58. Mandatarius, qui animo occidendi occidit, poena
mortis est afficiendus, licet mandato alterius occiderit, si man-
dans jus imperandi non habuit, & mandarius intelligere potuit,
damnum dari per mandati executionem. *l. 11. §. 3. ff. de injur. l. 20.
ff. de O & A. l. 21. §. 1. ff. de action. rer. amot.*

§. 59. Mandatarius, qui mandato alterius hominem ani-
mo occidendi occidit, poena mortis non est afficiendus, si man-
dans jus imperandi habuit, & mandarius intelligere non potuit,
damnum dari per mandati executionem. *l. 27. pr. ff. ad L. Aquil. l. 3.
§. 2. ff. de injur. l. 169. ff. de R. 7.*

§. 60. Mandans, si animo occidendi hominem occidi mans-
davit, dum jus imperandi non habet, poena mortis est afficiens-
dus, quia licet ipse per se in effectum mortis non influxerit, tamen
per alium animam occidendi homicidium commisit, quod autem
quis per alium facit, per se fecisse putandus est. *l. 11. §. 3. ff. de in-
jur. l. 152. §. 1. l. 169. ff. de R. 7.*

§. 61. Mandans si sine animo occidendi, sed saltem animo
nocendi mandavit, ut homo lædatur, & expresse prohibuit, ne oc-
cidatur, poena mortis non est afficiendus, sed leviori atq; extraor-
dinaria, quia mandarius fines mandati excessit & hominem oc-
cidit. *c. 2. X. de hom. in 6.*

§. 62. Is, qui hominem occidit animo occidendi, poena
mortis ordinaria est afficiendus & non graviori, licet ex propos-
ito, prævia deliberatione occiderit, quia jure Divino & civili
homicida sive deliberatione animi præcedente sive sine ea homi-
nem

nem occidens animo occidendi non poena rotæ, sed saltem poena mortis est afficiendus. *Genes. 9. vers. 6. l. 1. S. 3. ff. ad L. Corn. de Sic. l. 1. l. 5. C. eod.*

§. 63. Nihil huc facit *Constitut. Carol. art. 137.* ubi: *Über nach Gewohnheit etlicher Gegend werden die vorsächlichen Mörder und Todtschläger einander gleich mit dem Rade gerichtet.* Nam dicta constit: loquitur de statuto seu jure locali, quo in certo loco homicidæ, qui prævia animi deliberatione homicidium commiserunt, poena rotæ afficiuntur.

§. 64. Nec huc pertinet *Constit. Carol. art. 130.* ubi: *Wer jemand mit Gift oder Degen am Leib oder Leben beschädiget, ist es ein Mannsbild, der soll einen vorgesehten Mörder gleich mit dem Rade zum Tode gestrafft werden.* Dictus namq; art. poenam rotæ ei, qui hominem veneno occidit, dictavit in terrorem aliorum, quia res est pessimi exempli, *l. 38. §. 5. ff. de pœn.*

§. 65. Nec in contrarium mover *Landt. lib. 2. art. 13.* ibi: *Alle Mörder.* Hoc, inquam, non movet. Nam in d. textu sermo est non de homicidis, sed de latronibus, & ideo ipsis poena rotæ dictatur.

§. 66. Si plures animo occidendi in necem alienjus & opem eadæ faciendæ mutuum conspirarunt, & sic mutuum auxilium præstando hominem occiderunt, licet de authore mortis certo non constet, tamen omnes poena mortis sunt affiendi.

§. 67. I. Quia jure Carolino poena ordinaria sunt affiendi. *Const. Crim. Carol. V. art. 148.* ibi: *So etliche Personen mit vorsächlichen Willen und Muth zu ermorden einander Hülff und Beystand thun/ dieselben Thäter haben das Leben alle verwirret.*

§. 68. II. Quia omnes animo occidendi hominem occiderunt, & alter alteri ad eadem committendam opem tulit, & sic quod quisq; per se facere non potuit, per alium fecit atq; in effectum mortis per alium influxit. Quod autem quisq; per alium facit, per se ipsum fecisse censendus est. *c. 77. X. de R. J. in 6. l. 5. C. de accusat. l. 37. pr. ff. ad L. Aquil. l. 29. §. 7. ff. eod. l. 11. §. 3. l. 15. §. 8. ff. de injur.*

§. 69. III. Quia omnes animum occidendi habuerunt & causam mortis præbuerunt. Is autem, qui animum occidendi ha-

E 3 buir,

buit, & causam mortis sive per se sive per alium præbuit, poena mortis est afficiendus. *l. 1. §. 3. l. 15. ff. ad L. Corn. de sic. l. 1. §. 1. ff. de eo, per quem fact.*

§. 70. IV. Quia si plures in rixa casu fortuito sine conspiratione exorta hominem lethaliter vulnerando occiderunt, is duntaxat, qui animum occidendi habuit, & cujus ictu periit, poena mortis est afficiendus. *l. 17. ff. ad L. Corn. de Sic. junct. l. 1. §. 3. l. 7. ff. cod. l. 1. l. 5. C. cod.* Eo ipso autem dum is duntaxat, si plures in rixa sine conspiratione in necem alicujus & sine promissione auxilii mutui necis inferendæ hominem occiderunt, poena mortis est afficiendus, qui animum occidendi habuit & cujus ictu periit, consequens est, ut omnes, si plures extra rixam ex conspiratione in necem alicujus & in mutuam opem cædis faciendæ occiderunt, poena mortis sint afficiendi, licet de authore mortis certò non constet, quia omnes & singuli animum occidendi habuerunt & vel per se vel per alium eadem commiserunt. *l. 1. §. 3. l. 15. ff. ad L. Corn. de Sic.*

§. 71. Nec obstat. *l. 25. C. de prob.* ubi dicitur, hominem ex præsumptionibus in poenam mortis non esse damnandum. Eo ipso autem, dum de authore mortis si plures ex conspiratione hominem occiderunt, certò non constat, sequitur, ut nullus eorum, poena sit mortis afficiendus. *l. 17. ff. ad L. Corn. de Sic.* & iudex promptior esse debet in dubio ad absolvendum, quam ad condemnandum. *l. 5. pr. ff. de pen.* Et in poenalibus causis benignius est interpretandum. *l. 155. §. 2. ff. de R. J.* inq; re dubia benigniorem interpretationem sequi, non minus justius est quam tutius. *l. 41. ff. de pen. l. 192. §. 2. ff. de R. J.*

§. 72. Hæcce, inquam, non obstant. Nam si plures in necem alicujus & in mutuam opem cædis faciendæ conspirarunt, & postea ex hac conspiratione hominem occidunt, licet de authore mortis certo non constet, certo tamen constat, omnes & singulos animum occidendi habuisse & vel per se vel per alium in effectum mortis influxisse, itaq; ex hac ratione omnes & singuli poena ordinaria sunt afficiendi. *l. 1. §. 3. ff. ad L. Corn. de Sic. l. 11. §. 2. ff. ad L. Aquil.*

§. 73. Si plures in rixa sine prævia conspiratione in necem alicu-

alicujus hominem occiderunt, is, qui animum occidendi habuit,
& cujus ictu periit, poena mortis est afficiendus. l. 1. §. 3. l. 17. ff. ad
L. Corn. de Sic. l. ii. §. 2. ad L. Aquil.

§. 74. Si plures in rixa, sine conspiratione in necem ali-
cujus, hominem occiderunt, & non constat, cujus ictu periit, om-
nes & singuli poena arbitraria sunt afficiendi. l. ii. §. 2. ad L.
Aquil.

§. 75. Si plures in rixa, sine conspiratione in necem alicu-
jus, hominem occiderunt & non constat, cujus ictu periit, omnes
poenam arbitrariam in solidum solvere tenentur, & solutione unius
us reliqui non liberantur. l. ii. §. 2. ff. ad L. Aquil.

§. 76. Si plures in rixa sine conspiratione hominem occi-
derunt, omnes & singuli ratione damni dati in solidum quidem
sunt condemnandi, sed solutione unius ceteri non liberantur. l. 4.
ff. ad L. Aquil. §. 1. 17. ff. de dolo mal.

§. 77. Si plures in rixa, sine conspiratione in necem alicu-
jus, hominem multis vulneribus occiderunt, & quidem omnibus
lethiferis, & non constat, cujus ictu homo periit, nullus eorum
poena mortis est afficiendus, nec omnes poena arbitraria sunt ple-
tendi, sed illi tantum, qui in confusione confectus occisum telo
vel gladio perierunt.

§. 78. I. Quia vulnera, licet fuerint lethifera, & etiam mors
secuta, tamen omnes & singuli animum occidendi non habuerunt,
nec in necem ejus conspirarunt. Is autem, qui animum occiden-
di non habuit, licet hominem occiderit, tamen poena mortis non
est afficiendus. l. 1. §. 3. ff. ad L. Corn. de Sic.

§. 79. II. Quia non constat, an omnes & singuli actum per-
se lethiferum exercuerint. Nam facile fieri potuit, ut hic vel al-
ter, qui occiso vulnus lethale inflixit, in crura ejus icere voluit,
sed casu & culpa occisi, qui gladium excipiendo sustulit, ut in pe-
ctus latus fuerit, aut dum vulnerans prohibere voluit, occisus ipse
ab alio fugatus, in ensen à tergo stantis incurrit. Is autem, cu-
jus actus per se non fuit lethiferus, licet casu aut culpa mors secuta
fuerit, tamen poena mortis non est afficiendus. l. 1. §. 3. ff. ad L.
Corn. de Sic.

§. 80. III. Quia arma omnium & singulorum fortassis non
fuerunt

341
fuerunt lethifera per se. Nam unus gladio, alter trunco, hic lapide, ille cucurbita, hic clavi, ille olla aut fascibus clavium in confilio uti fuerunt. Is autem qui armis per se lethiferis usus non est, licet hominem inde occiderit, tamen mortis poena non est afficiendus. d. l.

§. 81. Si plures in rixa hominem multis vulneribus lethiferis & non lethiferis occiderunt, sed cujus ictu & vulnere mortuus fuit, ignoratur, omnes poena arbitraria sunt afficiendi. l. 17. ad L. Corn. de Sic. l. 11. §. 2. l. 51. §. 1. ff. ad L. Aquil.

§. 82. Si plures in rixa animo nocendi hominem non lethaliter multis vulneribus, quæ conjunctim causa mortis fuerunt, vulnerarunt, omnes & singuli poena arbitraria sunt afficiendi. l. 11. §. 2. l. 51. §. 1. ff. ad L. Aquil. l. 1. §. 3. ff. ad L. Corn. de Sic.

§. 83. Si plures in rixa hominem occiderunt & ignoratur, cujus ictu homo periit, auctor rixæ poena mortis non est afficiendus, quia non constat & quatenus non constat, eum animum occidendi habuisse & in effectum mortis vel per se vel per alium influisse. l. 1. §. 3. l. 4. §. 1. ff. ad L. Corn. de Sic.

§. 84. Is, qui hominem ex proposito prævia animi deliberatione per insidiosam industriam vel in via publica civitatis vel in domo propria animo occidendi occidit crudeliter, multis vulneribus inflictis, poena mortis est afficiendus, ita, ut cadaver ejus post executionem gladii rotæ imponatur. c. 6. pr. X. de hom.

§. 85. Is, qui se ipsum lethaliter vulnerando ex conscientia perpetrati criminis, vel tædio vitæ, vel impatientia doloris occidit, poena corporis afflictiva non est afficiendus, sed ipsi denegatur sepultura honesta, ejusque cadaver per fenestras trajectum in locum infamem & cadaveribus destinatum projiciatur. arg. l. ult. ff. de bon. eor. qui mort. sibi: Idque moribus nostris observari testatur experientia Carpz. in prax. crim. p. 1. q. 2. n. 30.

§. 86. Is, qui se ipsum lethaliter vulnerando occidit ex furore, melancholia vel ex alia animi impotentia, honestè est sepeliendus, quia potius commiseratione dignus est, quam poena aliqua. arg. l. ult. §. 6. ff. de bon. eor. qui ante sent.

§. 87. Is, qui tædio vitæ vel impatientia doloris se ipsum tantum vulnecat, sed non lethaliter, poena arbitraria est puniendus.

aus. l. ult. §. 6. d. t. quia nemo est dominus membrorum suorum. l. 17. ff. ad L. Aquil. Et corruptit membrum reipubl. Reip. autem interest, ne quis re sua abutatur. §. 2. J. de his, qui sui vel alien. jur. sunt.

§. 8°. Nec obstat. l. 25. §. 11. ff. de hered. pet. ubi dicitur, quod quis re sua abuti possit. Hoc, inquam, non obstat. Nam dicta lex non loquitur de corpore humano, sed tantum de re familiari, & dicit, quod quis re familiari dilapidando vel perdendo abuti possit in damnum sui, non autem in damnum Reip. Nam si Magistratus audivit, quemdā ex civibus re sua etiam familiari abuti & sine causa corrumpere & perdere, tunc officii jure inhibere potest, ne fiat, quia reip. interest, ne quis re sua abutatur. §. 2. J. de his, qui sui vel alien.

§. 89. Is, qui hominem sine animo occidendi, sed animo nocendi non lethaliter vulnerat, poena mortis non est afficiendus, sed poena arbitraria. l. 1. §. 3. ad L. Corn. de Sic. ubi: sed si clavi aut cucuma in rixa, quamvis ferro percusserit, tamen non occidendi animo, leniendam ejus poenam.

§. 90. Is, qui hominem animo occidendi, sed non lethaliter vulnerat, poena mortis non est plestendus, sed poena arbitraria. (1.) quia mors non est secuta. Nam ad poenam mortis requiritur non tam animus occidendi, sed etiam caedes. l. 1. pr. §. 2. 3. ff. ad L. Corn. de Sic. l. 21. §. 7. ff. de furt. l. 19. ff. de fals. (2.) quia ex opinione DD. consuetudine generali fundata poena ordinaria non est mulctandus, sed extraordinarie pro arbitrio judicis. Nam ita in terminis tenet Carpz. p. 1. q. 25. n. 17. de Crim. Jul. Clar. §. fin. q. 62. n. 1. & plures alii DD. Juris à Carpz. ibid. alleg. Opinio autem DD. generali consuetudine fundata in sententiis ferendis est sequenda. l. 32. l. 37. ff. de LL.

§. 91. Nec obstant. l. 1. §. 3. ff. l. 7. C. ad L. Corn. de Sic. ubi: & qui hominem non occidit, sed vulneravit, ut occidat pro homicida damnandum; Et ex re hoc constituendum. Hoc, inquam, nos non urget. Nam is, qui hominem vulnerat, ut occidat, eo ipso, dum non occidit, eadem non committit, quia conatum in effectum consummatum non traduxit. Is autem, qui conatum occidendi in effectum consummatum non deduxit, licet in actum proximum,

F

ic lapsi
confi
on est,
est affi

ethise.
ortuus
ad L.

etha
nt, vul
II. §. 2.

ratur,
ficien
a occi
influo

ibera
vel in
vulne
as post

entia
ccidit,
ur se
ocum
F. de
statur

furo
eliez
igva

sum
nien
du,

171
mum, tamen poena ordinaria non est afficiendus. l. 15. §. 10. ff. de
injur. Lehnrecht. c. 31. ibi: Es geschieht an Willen noch an schlechten
Worten kein Gewalt/wann keine That darnach folgt. Deinde par-
ticula Pro in d. textu notat similitudinem, ut quasi pro homicida
sit damnandus, ex eo, quia animum occidendi habuit, & sic impro-
priat, & dicit, quod proprie non sit homicida, quia mors non fu-
erit secuta, & ideo non poena ordinaria sed extraordinaria, & qui-
dem gravi, nempe poena fustigationis & relegationis est plecten-
dus. Hisce accedit, quod ex consuetudine generali is, qui animo
occidendi vulnerat, seu vulnerat, ut occidat, sed non occidit, poena
mortis non sit afficiendus, Carpz. de Crim. p. 1. q. 25. n. 17. Et is, qui
servum mortiferè vulneravit animo occidendi, sed postea servus
ruina, naufragio vel alio ictu maturius perierit de occiso agi non
potest, sed de quasi vulnerato. l. 15. §. 1. ff. ad L. Aquil. Et qui ser-
vum non mortiferè vulnerat animo occidendi, negligentia chi-
rurgi autem servus periit, non tenetur de occiso, sed de vulnerato,
l. 31. §. 4. ff. eod.

§. 92. Is, qui hominem sine animo nocendi, sed culpa, non
lethaliter vulnerat, poena arbitraria est afficiendus, l. 7. ff. ad L.
Corn. de Sic.

§. 93. Is, qui alto se precipitavit in eum locum, quo vulgo
iter fieri solet, & super alium venit, eumque occidit, sed ipse in vivis
permanet, poena mortis non est afficiendus, sed poena arbitraria,
quia animo se interficiendi duntaxat se precipitavit ex alto, sed
non animo occidendi praetereuntem aut infra stantis per accidens
& praeter intentionem contigit. Cum autem is, qui se precipita-
vit, in culpa sit mortis praetereuntis, dum se in eum locum, quo vul-
gò iter fit, vel in quo consistitur, poena extraordinaria pro arbi-
trio iudicis est mulctandus, l. 7. ff. ad L. Corn. de Sic. l. 1. pr. ff. de
his, qui effud. vel de jur.

§. 94. Is, qui arborem amputat & ex arbore ramum in eum
locum, quo vulgò iter fit, aut in quo consistitur, dejicit, nec procla-
mando praetereuntes, aut alio quodam signo admonuit, & sic pra-
etereuntem occidit, poena mortis non est afficiendus, sed poena ar-
bitraria, quia neque animo occidendi, neque nocendi, sed saltem cul-
pa eadem commisit, §. 5. J. ad L. Aquil. l. 7. ff. ad L. Corn. de Sic.

§. 95

§. 95. Pater, si filiam cum adultero legitimè occidit, poena mortis non est afficiendus, quia homicidium lege permittente commisit, & ab omni poena est immunis. l. 20. & seqq. ff. ad L. Jul. de adult.

§. 96. Ad hoc verò ut pater filiam cum adultero impune occidere possit, quinque requiruntur, (1.) ut filia, cum qua adulterium committitur, sit adhuc in potestate patris occidentis. l. 20. ff. ad L. Jul. de adult. [2.] ut vir, cum quo adulterium committitur, sit uxoratus & filia maritata. l. 22. ff. eod. (3.) ut pater occidens non amplius sit in potestate patria, sed sui juris. l. 20. & 21. ff. eod. [4.] ut pater filiam cum adultero in sua domo invenerit. l. 22. §. 2. ff. eod. (5.) ut pater adulterum cum filia in ipso actu venereo deprehenderit. l. 23. ff. eod.

§. 97. Pater, si filiam cum adultero occidit, impunè homicidium non committit, sed poena arbitraria est afficiendus (1.) si filia est sui juris. l. 20. ff. ad L. Jul. de adult. (2.) si vir est solutus, vel filia soluta. l. 22. §. 2. ff. eod. (3.) si pater occidens est adhuc in potestate patria. l. 20. & 21. ff. eod. (4.) si filiam cum adultero in domo aliena invenerit, licet in actu venereo. l. 22. §. 2. ff. eod. [5.] si filiam cum adultero in sua domo invenerit, sed non in ipso actu venereo. l. 23. ff. eod.

§. 98. Pater si adulterum filiae suae in ipsa filia deprehensum aut non vult aut non jure potest occidere, horas diurnas nocturnasque continuas non plus quam viginti testandae ejus rei gratia sine fraude retinere potest. l. 25. ff. ad L. Jul. de adult.

§. 99. Pater, si filiam cum adultero legitimè occidit, ab omni poena est immunis, licet adulter sit magistratus. l. 24. §. 3. ff. ad L. Jul. de adult.

§. 100. Pater, si filiam cum adultero legitimè occidit, ab omni poena est liber, licet filia sit ignominiosa. l. 24. §. 3. ff. eod.

§. 101. Maritus, si adulterum uxoris suae legitimè occidit, poena mortis non est afficiendus, quia homicidium lege permittente committit & ab omni poena est immunis. l. 24. ff. ad L. Jul. de adult.

§. 102. Ad hoc autem, ut maritus, si adulterum uxoris suae occidit, impunè non occidere possit, tria requiruntur (1.) ut adula

ter sit leno vel homo, qui ludicram artem ante fecit, in scenam saltandi, cantadive causa prodiit, vel iudicio publico damnatus, nec in integrum restitutus fuit, vel qui libertus ejus mariti, uxoris, patris, matris, filii, filiae utriusque eorum fuerit, vel qui servus alicujus eorum proprius aut cum alio communis fuit. *l. 24. pr. ff. ad L. Jul. de adult. (2.)* ut adulterum in sua domo deprehenderit. *d. l. (3.)* ut maritus adulterum in ipsa uxore deprehenderit. *l. 25. ff. eod.*

§. 103. Maritus, si adulterum uxoris suae occidit, homicidium impune non committit, sed poena arbitraria est plectendus (1.) si adulter non sit leno aut homo vilis. *l. 24. ff. ad L. Jul. de adult. (2.)* si adulterum in sua uxore aut domo non deprehenderit. *l. 24. ff. ad L. Jul. de adult.*

§. 104. Maritus, si adulterum uxoris suae legitimè occidit, ab omni poena liberatur, licet uxor contra leges nupserit. *l. 24. §. 3. ff. eod.*

§. 105. Maritus, si adulterum in uxore sua deprehensum occidere non vult, aut jure non potest, viginti horas continuas testandae ejus rei gratia, sine fraude retinere potest. *l. 25. ff. eod.*

§. 106. Virgo, si eum, qui virginitati vim inferre vult, cultro aut sicca lethaliter vulnerando occidit animo occidendi, homicidium cum moderamine inculpatae tutelae non committit & poena arbitraria est punienda (1.) quia in periculo vitae, dum vis virginitati inferre masculus conatur, non est constituta. Nam vita hominis non consistit in virginitate. *Lev. 17. vers. 14.* Hinc licet virgo sit devirginata, virgo nihilominus in vivis manet, quia virginitas corporis est qualitas seu accidens hominis, quod potest adesse & abesse salva hominis substantia.

§. 107. Eo ipso autem dum virgo, quando vim virginitati inferre masculus tentat, in periculo mortis non constituta, nihilominus hominem lethaliter vulnerando occidit, homicidium cum moderamine inculpatae tutelae non committit. Nam ad homicidium inculpatae tutelae necessariò & essentialiter requiritur, ut occisor in periculo mortis fuerit constitutus, ita ut vitam suam aliter conservare non possit, quam cæde aggressoris. *Const. Crim. Car. V. art. 140. Rubr. Was eine rechte Nothwehr ist, ibi: So einer jemand*

mand mit einen tödtlichen Waffnen oder Gewehr überlauft / anfiht
oder schläget / und der Benöthigte kan füglich ohne Gefährlichkeit
seines Lebens / Leibes / Ehr oder guten Leumuths nicht entweichen / den
mag sein Leib und Leben ohne alle Straff durch eine rechte Gegenwehr
retten / und so also er den benöthiger entleibet / ist er darumb nicht
schuldig.

§. 108. II. Quia dum masculus vim virginitati inferre conatur, armis lethiferis facere non solet, sed nudis manibus comprimi & supprimi conatur, ut experientia hoc testatur.

§. 109. Eo ipso autem dum virgo vim virginitati, quando masculus non armis lethiferis, sed nudis manibus inferre conatur, nihilominus hominem lethaliter vulnerando occidit, homicidium inculpatae tutelae non committit, quia ad homicidium inculpatae tutelae necessario & essentialiter requiritur, ut occisor armis lethiferis fuerit insultatus. *Const. Crim. Car. art. 140. ibi:* So jemand mit tödtlichen Waffnen anfiht und schlägt.

§. 110. III. Quia virgo, dum masculus virginitati vim inferre laborat, sine vitae periculo esse potest, licet effugere non possit. Nam virgo, licet virginitas corporis auferatur, tamen vitam non amittit.

§. 111. Eo ipso autem dum virgo, quando masculus virginitati vim inferre tentat, sine periculo vitae esse potest, licet effugere non possit, & nihilominus hominem lethaliter vulnerando occidit, homicidium inculpatae tutelae non committit quia necessario & essentialiter requiritur, ut occisor sine periculo vitae aufugere & vitam suam conservare nequeat. *Const. Carol. art. 140. ibi:* Der mag sein Leib und Leben (NB. copulativè) ohne alle Straff durch eine rechte Gegenwehr retten.

§. 112. Nec obstat *Const. Carol. art. 140. ibi:* Und der Benöthigte kan füglich seines Leibes / Lebens / Ehr und guten Leumuth nicht entweichen. Hoc, inquam, non obstat. Nam illa verba copulativè & conjunctim sunt sumenda, non divisim & disjunctim, quia corpus & vita copulativè sunt per eadem hominis tuenda. Eo ipso autem dum corpus & vita per eadem hominis sunt tuenda, sequitur, ut fama & bona existimatio non divisim & separatim per necem hominis sit defendenda, si occisor sine laesione fama & bonae

existimationis effugere non possit, sed copulativè & conjunctim, quia fama & bona existimatio ad vitam & corpus hominis non pertinent. Et ideo, si homo sine periculo vitæ effugere non potest, periculum lædendi corporis & lædendæ famæ seu existimationis est causa impulsiva, cur is, qui aggressum passus est, aggressorem occidere possit, non adæqvata & fundamentalis, sed inadæqvata & accidentalis. Nam periculum lædendi corporis non sufficit ad hoc, ut is, qui aggressum passus est, aggressorem impunè occidere possit, sed requiritur periculum vitæ, corporis & lædendæ vitæ copulativè. *Const. Carol. art. 140.* Alias enim, qui sine periculo levis alicujus percussione effugere non possit, aggressorem impunè occidere valeret: quod est absurdum & contra mentem Legislatoris Carol. V. Sic periculum lædendæ famæ non sufficiens est ad hoc, ut quis aggressorem impunè necare queat, sed necessario & essentialiter requiritur periculum vitæ amittendæ, ut quis, si sine periculo vitæ aufugere nequeat, aggressorem impunè occidere possit. Alias enim is, qui sine periculo lædendæ famæ effugere non posset [der nicht entweichen kan/ es sey dann/ daß er müsse anhören/ wie er vor einen Hundsfuth/ Bernheuter/ Schelmen oder Dieb gescholten werde] aggressorem impunè possit occidere: quod absurdum & in jure nostro inauditum, in praxi etiam nullibi receptum.

§. 113. Is, qui furem diurnum, dum rem interdium alienam armis destitutus auferre vult, licet rem suam alio modo servare nequeat, nisi cæde hominis, occidit, homicidium inculpatae tutelæ non committit.

§. 114. I. Quia in periculo vitæ non est constitutus. Nam, dum fur armis lethiferis non est instructus, sed nudis manibus incedit, dominus rei nihil vitæ suæ timere potest, quia nihil adest, quo vita potest auferri. Deinde si fur, qui in furto manifesto apprehenditur, aufugit & sibi timet, ne sibi ob furtum malum inferatur, dominus rei furtivæ multo minus in periculo vitæ est.

§. 115. Eo ipso autem dum is, qui furem interdium, dum rem sine armis auferre vult, licet rem suam alio modo, nisi cæde hominis, conservare nequeat, hominem occidit, homicidium inculpatae tutelæ non committit, quia essentialiter & necessario ad homicidium

dium inculpatæ tutelæ requiritur, ut occisor in periculo vitæ sit constitutus. *Const. Crim. Carol. art. 140.*

§. 116. II. Quia dum fur sine armis interdium rem auferre vult, armis non lethiferis vim inferre conatur. Nam dum sine armis rem auferre vult, sine armis lethiferis violentiam exercere studet. Negato enim genere, negantur omnes species, quæ sub genere continentur. Negato armorum genere, negantur omnes armorum species, tam lethiferorum, quam non lethiferorum.

§. 117. Eo ipso autem dum fur interdium sine armis rem auferre vult, & dominus rei furtivæ nihilominus, licet rem suam aliter, nisi hominis cæde, retinere queat, hominem occidit, homicidium inculpatæ tutelæ non committit, quia necessario & essentialiter ad homicidium requiritur, ut aggressor armis lethiferis aggressionem & insultationem faciat. *Const. Carol. Crim. art. 140.*

§. 118. III. Quia dum fur sine armis rem auferre interdium vult, sine periculo vitæ dominus rei aufugere potest. Nam dominus rei potest recedere & se ex conspectu furis subducere sine omni periculo, quia fur sine armis est, ipsumque non insultat, sed tantum auferre rem intendit.

§. 119. Eo ipso autem dum dominus rei sine vitæ periculo aufugere potest, & nihilominus hominem lethaliter vulnerando occidit, consequens est, ut homicidium inculpatæ tutelæ non commiserit. Ad homicidium enim inculpatæ tutelæ requiritur essentialiter & necessario, ut quis vitam suam aliter conservare non possit, nisi aggressorem occiderit. *Const. Carol. art. 140.*

§. 120. IV. Quia dum fur sine armis rem auferre interdium vult, corpus & vitam suam per necem hominis tueri non habet necesse. Nam dum fur hominem lædere non studet, sed saltem rem auferre tentat, corpus & vita hominis non sunt defendenda, quia extra omne periculum sunt posita.

§. 121. Eo ipso autem, dum fur interdium rem sine armis auferre vult, dominus rei corpus & vitam suam defendere per necem hominis non habet necesse, & tamen hominem occidit, exceptione inculpatæ tutelæ se tueri nequit, quia necessarium & essentialiter inculpatæ tutelæ requisitum est, ut corpus & vita hominis per justam defensionem seu necem hominis sint tuenda. *Const. Carol. art. 140.*

§. 122. Nec contraria nobis sunt, l. 9. ff. ad L. Corn. de Sic. l. 7. §. 1. ff. quod met. caus. l. 4. §. 1. ff. ad L. Aquil. l. 54. §. 2. ff. de furt. Nam dominus rei furem diurnum, qui interdium rem auferre vult, occidere non potest, si sine armis, nudis manibus furtum committere tentat. l. 4. §. 1. ff. ad L. Aquil. Deinde dominus rei furem diurnum, qui armis furtum committere conatur, occidere impune non potest, nisi is se telo defendat, & dominus cum clamore testificetur, se non animo occidendi, sed animo rei & vitæ conservandæ suæ furi resistere. l. 4. §. 1. ff. ad L. Aquil.

§. 123. Ad hoc autem, ut furem diurnum impune occidere possit, requiritur. (1.) ut clamaverit & furem indicaverit. l. 4. §. 1. ff. ad L. Aquil. (2.) ut fur telo se defendat. l. 54. §. 2. ff. de furt.

§. 124. Dominus rei, si furem nocturnum legitime occidit, poena mortis non est afficiendus, quia homicidium lege permitte committit, & ab omni poena est immunis. l. 9. ff. ad L. Corn. de Sic. l. 7. §. 1. ff. quod met. caus. l. 4. ff. ad L. Aquil. l. 54. §. 2. ff. de furt.

§. 125. Dominus quippe rei furem nocturnum impune occidere potest tum demum (1.) si clamaverit & furem indicaverit, (2.) si telo se defendat. l. 7. §. 1. ff. quod met. caus. (3.) si sine periculo parcere non potest. l. 9. ff. ad L. Corn. de Sic. Et sic falsissimum est & manet, dominum rei posse furem, dum sine armis rem interdium auferre vult, impune occidere.

§. 126. Nec obstat l. 1. C. unde vi, ubi possessor ad defendendam possessionem, quam sine vitio tenet, si eam aliter, nisi cæde hominis, defendere possit, hominem impune occidere posse dicitur. Hæc, inquam, nihil impedimenti assertioni nostræ afferunt. Nam in d. l. expressè docetur, vim illatam propulsare moderatione inculpatae tutelæ licere. Eo ipso autem dum possessio adversus invasorem & aggressorem est defendenda per tutamen inculpatum, necesse est, ut possessor in periculo mortis sit constitutus, ita, ut vitam suam conservare aliter, nisi cæde invasoris possit. Hæc duo enim requisita essentialiter & necessario ad inculpatae tutelæ moderamen requiruntur. Const. Carol. art. 140. Eo ipso autem dum possessor vitam suam occasione possessionis defendenda

dendæ per necem inuasoris defendit, rem ipsam, quatenus res est
 & in se consideratur per necem inuasoris defendere nequit per de
Const. art. 140. Deinde nullibi in jure est fundatum, ut quando
 quis rem suam conservare non possit, nisi eade invadentis & aufe-
 rentis, hominem licere interficere, sed tum demum licitum est,
 hominem occidere ad sui defensionem, si vitam suam aliter con-
 servare non potest, nisi eade aggressoris. *Const. Crim. art. 140.*
 Et ex hac ratione dominus rei, dum fur rem auferre vult, licet ar-
 magerat, tamen si fur gladio se non defendit & dominus in pericu-
 lo vitæ non est constitutus, & furi sine periculo sui parere potest,
 furem etiam nocturnum occidere impunè non valet. *l. 9. ff. ad L.*
Corn. de Sic. l. 7. §. 1. ff. quod met. caus. Hinc DD. communiter
 defensionem rerum per necem hominis tum demum licitam esse
 statuunt, quando cum vitæ corporisq; periculo conjuncta est, ita,
 ut non tam defensio rerum per necem hominis sit licita, sed defen-
 sio vitæ, si aliter conservari non possit, nisi eade aggressoris per-
 eadem hominis sit permessa. *Carpz. in Prax. Crim. p. 1. q. 310*
no. 19.

§. 127. Nec obstat *l. 8. §. 2. ff. quod met. caus.* Nam viris
 bonis stupri metus major est, quam metus mortis, quia stuprum
 viro illatum est peccatum Sodamiticum, quod majorem, quam
 mortis pœnam meretur. *Ord. Crim. art. 115.* Verùm mulieribus
 metus stupri non est major, quam mortis metus, quia pœna stupri
 mulieri illati hodie duntaxat pœna corporis aut multa est. *Magnis*
ficus Dn. Struv. in Synt. J. C. exerc. 49. tb. 25.

§. 128. Nec obstat *l. 1. §. 4. ff. ad L. Corn. de Sic.* Nam si-
 bi vel suis filiis stuprum inferentem impunè occidere licet, quia in
 bonis viris stupri metus major est, quam metus mortis. *l. 8. §. 2.*
ff. quod met. caus. Ord. Crim. art. 116. Verùm in mulieribus metus
 stupri non est major, quam metus mortis, quia pœna stupri hodie
 est multa.

§. 129. Nec obstat *§. 1. J. quib. mod. jus P. P. solv.* Nam fal-
 sum est, famam & vitam pari passu ambulare & metum stupri eun-
 dem esse cum metu mortis. Siquidem si quis sit infamis infamia
 juris & è numero civium tollitur, moritur quidem morte civili
 sed non naturali. Vitam enim naturalem servat. Ast qui occi-
 ditur,

ditur, non moritur morte civili, sed naturali, quia anima se paratur à corpore & vitam naturalem amittit. Deinde si mulier stupratur & pudicitiam per vim amittit, retinet pudicitiam animi, & ejus poena est nulla, sed pecuniã, quã ad evitandum stuprum metu coacta dedit, actione quod metus causa repetere potest & sic nec famam nec vitam amittit.

§. 130. Dominus rei si furem nocturnum occidit, sed non legitimè poena arbitraria est plectendus. *l. 9. ff. ad L. Corn. de Sic. l. 7. §. 1. ff. quod met. caus. l. 4. ff. ad L. Aquil. l. 54. §. 2. ff. de fart.*

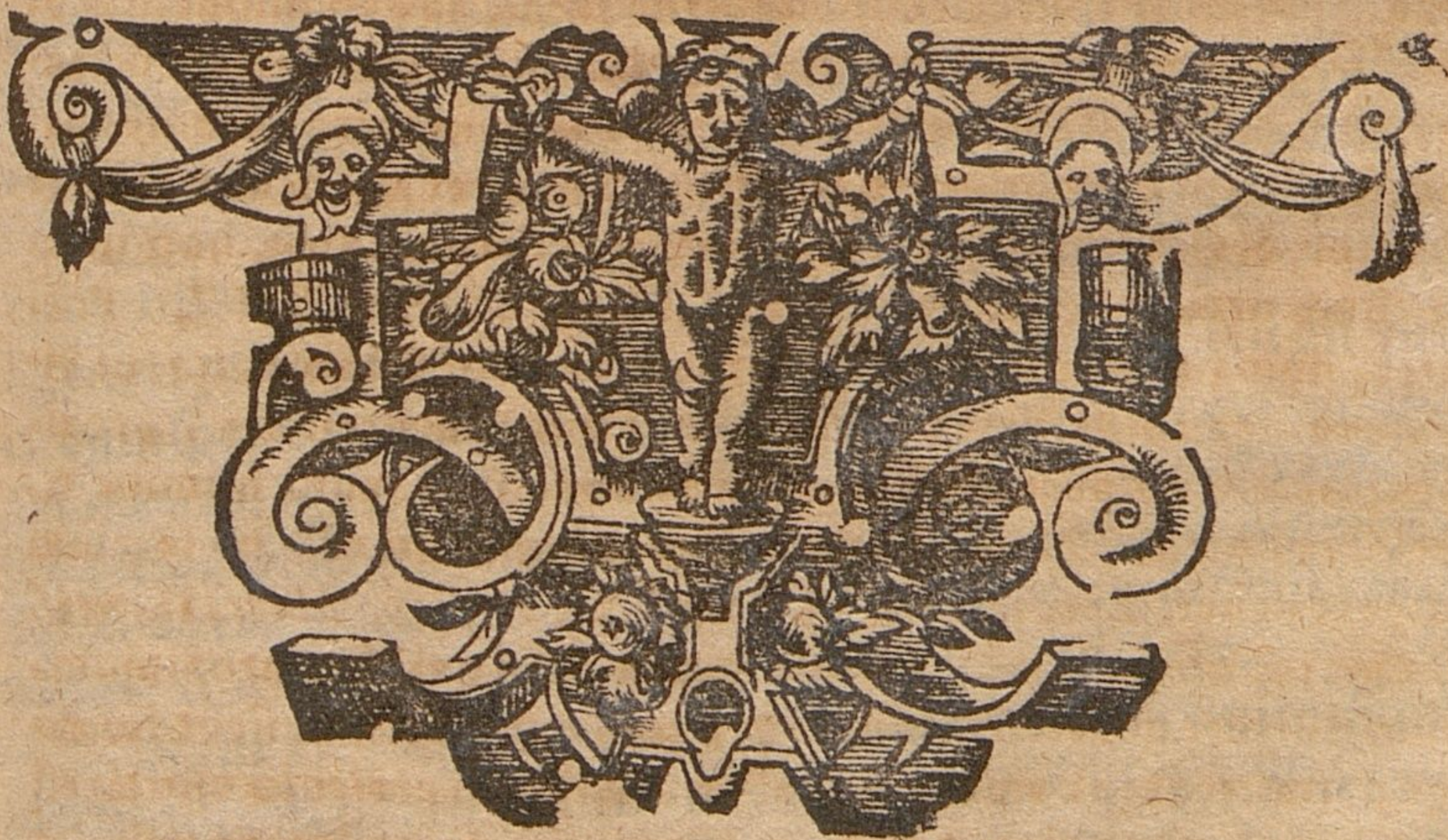
§. 131. Is, qui, dum alius in periculo mortis constitutus est, ita, ut vita ejus conservari non possit, nisi cæde aggressoris, ad defensionem insultati & in periculo mortis constituti, aggressorem occidit, homicidium inculpatae tutelae committit, & nulla poena est afficiendus. *Const. Carol. art. 140. ibi: So einer zu rettung eines andern Leibs/ Leben oder Guth jemand schläget &c.* Eo ipso autem, dum nulla poena est afficiendus, qui insultatum & in periculo mortis constitutum defendit, sequitur ut homicidium inculpatae tutelae commiserit; Nam homicidium inculpatae tutelae nulla poena est afficiendum. *Const. Carol. art. 140.* Deinde, quia dum proximus in periculo vitæ est constitutus, ita, ut vita ejus aliter nisi morte aggressoris conservari nequeat, ad defensionem proximi hominem occidit, & vim vi repellit, jure naturali permittente hominem occidisse intelligitur. Nam dum inter homines natura quandam cognationem constituit, & alter alteri vim inferre conatur, & vitam adimere tentat, lex naturalis permittit, hominem ad vitam proximi conservandam occidere. *l. 3 ff. de J. & J. Præterea, dum proximus in periculo mortis est constitutus, ita, ut vita ejus aliter conservari nequeat, nisi morte aggressoris, proximus jure divino permittente ad defensionem proximi hominem occidere potest. Nam unusquisque proximum suum, ut seipsum diligere debet. Lev. 19. vers. 18. Matth. 22. vers. 39. Marc. 12. vers. 31. Luc. 10. vers. 36. 37.* Eo ipso autem dum quilibet proximum suum diligere debet, sicut seipsum, consequens est, ut sicut homo lege permittente ex amore sui ipsius, si ipse in periculo mortis est constitutus, per necem hominis suam vitam defendere potest, ita etiam proximum, qui in periculo mortis est constitutus, lege per-

mittens

mittente ex amore proximi ad defensionem proximi aggressorem occidere potest. Alias enim proximum suum non diligeret sicut seipsum. Tandem quia exemplo Moysi, dum proximus in periculo vitæ est constitutus, ita, ut vitam ejus conservare nequeat, nisi cæde hominis, ad defensionem proximi hominem impunè occidere potest. Nam Moyses, dum quidam ex Ebræis in periculo mortis erat constitutus, virum Ægyptiacum, qui vitam proximi adempturus erat, ipsumque verberabat, ad defensionem proximi impunè occidit. Etenim nullibi legitur, Moysen à Deo idèd fuisse punitum etiam levissima pœna, *Exod. 2. vers. 11. 12.*

§. 132. Hæc de materia utili & quotidiana pro instituti ratione & ingenii & studiorum modulo dixisse sufficiant, ne tractatum, dum disputationem brevem conficere proposuimus, conscripsisse videar. Plura, hoc est, habitam disputationem cum præsentem, longè tamen ampliorem, nunc ob defectum librorum brevissimam, Lectori placituro dabimus, si plura largietur Deus.

Cui sit laus, honor & gloria in secula seculorum. Interim Moniti meliora sequemur!

se para
lier stus
nimi, &
um me-
st & sic
led non
de Sic.
fare.
tus est,
ad de-
lorem,
a pœna
tung ei
pso aus
n peri-
um in
tutele
e, quia
jus ali-
m pro-
nitten-
nes na-
inferre
minem
Præ-
ut vi-
proxi-
inem
ipsum
vers.
mum
homo
rtis est
st, ita
e per-
ittens

I. I.
147
PROOEMIUM.

Duo esse docertandi genera, unum per disceptationem, alterum per vim, tradit eloquentiæ latinæ Parens Cicero lib. 1. de Offic. c. 2. Prius genus in Academiis pervulgatum non minus publicè inter Professores & Studiosos, quam privatim inter pocula, quæ non raro alteri Ciceronis generi ansam præbent, maximoq; cum nonnullorum detrimento finis imponitur, adeo, ut interdum apud ipsos Juros medicina quærenda, & Judici, tanquam præsidi, merces præsidii non sine Parentum damno exsolvenda sit; cujus rei exempla, præterquam quod, Proh dolor! luce meridiana notiora sint, velego nonnulla enarrarem, si instituti & temporis ratio pateretur, incommodoq; meo maximo non lensissem, quæ me docuerunt, qui sint dies Critici vulnerum & percussionum, quantumq; usum hodie habeant. Quos cum in disputatione aliqua Helmstadii Anno 1679. habita factis dum temporis explicatos reddiderim, nunc de materia loco Inauguralis disputationis excutienda meditati animus anxius non errat, siquidem nihil convenientius arbitratus sum, quam *Delictum vulnerativum* ibidem ex instituto non tractatam exponere.

Quoniam verò nimis ampla, quin indefinita ob varios casus & circumstantias sit *l. aut facta 16. §. 1. 2. & seqq. ff. de pen. quas omnes diligenter attendere & ex eis poenam æstimare judicis est prudentis & circumspecti l. quid ergo 13. §. pœna gravior, 1. ff. de his qui notant, inf. l. in servorum 10. in fin. ff. de pœnis l. si servus 5. ff. si ex noxali causa agat §. 1. §. sed & qui ff. de abig. Auth. omnes peregrini C. commun. de succession. l. Pedius 4. ff. de incendi. ruina naufrag. Myns. cent. 2. observ. 30. Schenck cont. 92. de remissione & mutatione pœnæ tractant Dd. ad d. l. quid ergo.*

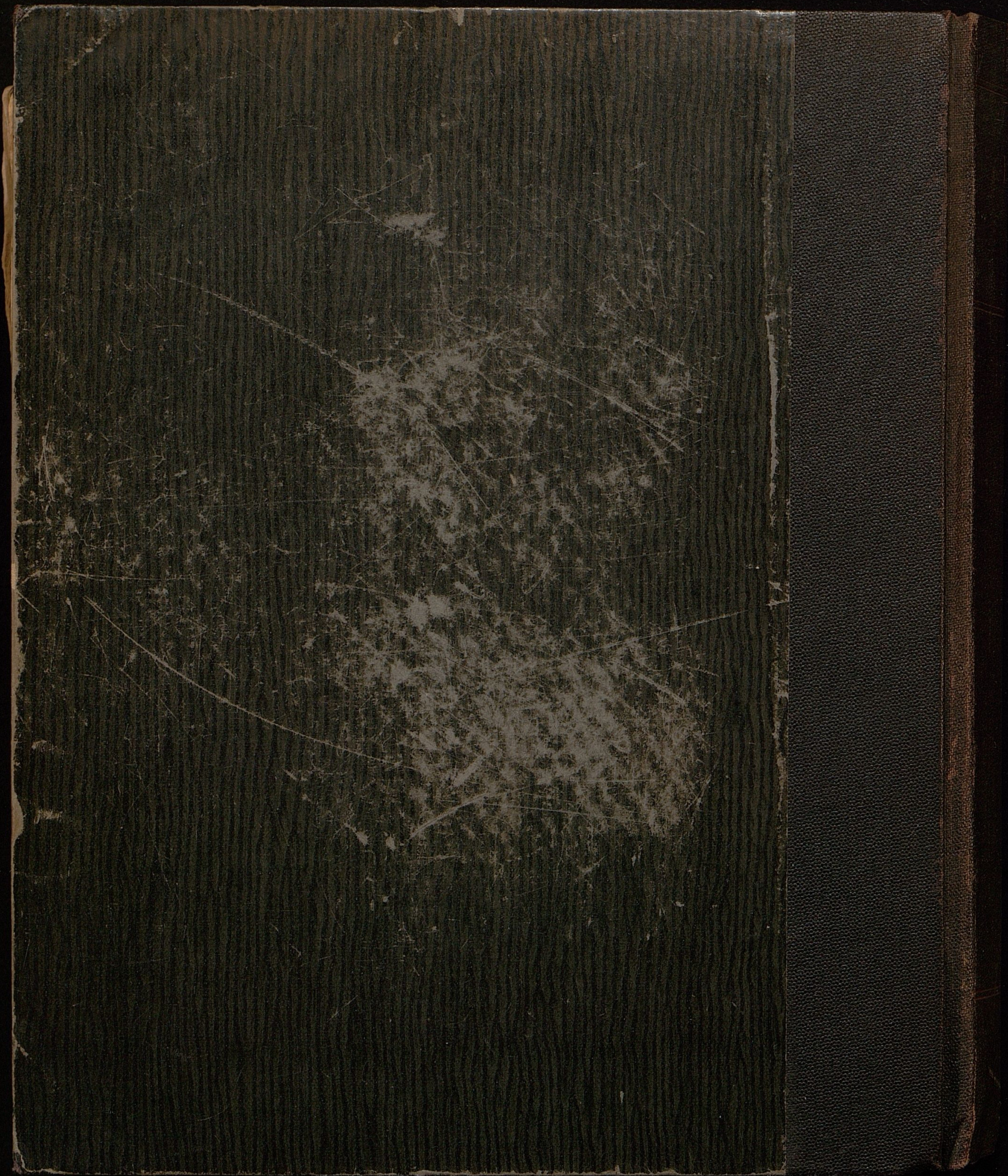
Nam ratione temporis delictum noctu commissum gravius plerumq; est, quam commissum interdium. *l. 16. §. 5. ff. de pœn.* Hinc atrociores dicuntur fures nocturni, diurnis, de quo latè agit *Cujac. XI. observ. 27.* Ratione intentionis, lubricæ linguæ verba in malam quin pessimam partem, ut fieri assolet, sæpè vertuntur. *l. famosi 7. §. hoc in 3. ff. ad Leg. Jul. majest. §. l. unic. C. Si quis Imperat. maledixerit.* Ratione Personæ, & eadem ex parte ejus qui delinquit quandoq; gravius

vius est, quod committit vir, quam quod foemina idq; propter fragi-
litate[m] & infirmitate[m] sexus foeminei. *l. fere 108. ff. de R. J. & gravi-*
us quod pubes, quam quod impubes committit, d. l. 108. de R. J. l. au-
xilium 37. §. sed & 1. ff. de minor. & in hanc legem Cujac. p. m. 175. l. infans 12.
ff. ad Leg. Corn. de Sicar. & venef. l. impuberes 18. C. de falsa moneta c. unic.
Clem. de homic. Gail. 2. obser. pr. 110. n. 30. Hinc cum quis pubertati est
proximus & doli capax tenetur non ordinaria, sed extraordinaria,
ac mitiori poena, *d. l. auxilium 37. verb. in delictis ff. vere minor. Menoch. l. 2.*
de arbitrar. Judic. questionib. & caus. cas. 329. num. 2. & seq. Sic gravius
punitur, quod committit annis XXV. major, quam quod minor.
Unde minor XXV annis dicitur puniri arbitrio Iudicis. *Zuch. in rubr.*
C. Qui admitti ad bonor. possess. possunt. & in vera quod temp. num. 23. Menoch.
d. casu. 329. Senum tamen poena[m] moderanda[m] sunt, *Menoch. de cas. n. 20.*
& 21. Gail. obseru. pract. 110. n. 33. gravius interdum etiam quod dives,
quam quod pauper committit: ex parte v. ejus in quem delinquitur,
gravius est commissum in magistratum, quam in privatum.
S. atrox. 9. Inst. de Injur. Ratione Loci gravius est delictum, quod pu-
blicè fit, quam quod privatim. *d. S. atrox. 9. de Inj.* gravius quod in lo-
co Sacro, quam profano fit. *l. aut facta 16. §. locus ff. de penis.* Ratione
Qualitatis personae consideranda[m] ita veniunt, ut aliter grassatores,
aliter Expilatores, aliter fures puniendi sint. *d. l. 16. §. qualitas 6. de*
pen. & l. 1. §. 1. & 2. ff. de Effractor. & Expilator. Ratione Quantitatis, aliud
factu[m] atrocius aliud levius est, siquidem graviori poena afficiendus est
abigeus, leviori fur *alleg. l. 16. §. Quantitas 7. ff. de penis. l. 3. ff. de abigeis.*
Ratione Eventus aliter factum proposito, aliter casu perpetratum est
aestimandum. *l. qui occidit 30. §. in hac quodq; 3. ad Leg. Aquil. & Exod. 22. §.*
5. & 6. d. l. 16. §. Eventus 8. ff. de pen. & Cujac. XIX. obseru. 10. in fin. Ant.
Matth. de Crimin. ad tit. de penis. t. 18. c. 4. n. 29. Et quis omnia facta & cir-
cumstantias enarrabit. Quia vero Rubrica nostra continet delictum vulnera-
tivum & sic speciem delicti Aquiliae, quod pro circumstantia facti mire variat
poenas, proinde ordine tractabimus materiam, & quidem titulo I. agemus, de
definitione, causis, effectibus, accidentibus & divisione delicti vulnerativi:
titulo vero II. de poenis delicti vulnerativi. Tu itaq; Triune Deus, proposi-
tum secunda, ut vera & salutaria promam, rectè iudicem & verum à falso di-
gnoscam. Tu autem, Benevole Lector, talem Tibi in hoc scripto dijudicando
qualem ego in aliis, libertatem sumas oro. Habes enim me per omnia obse-
quentem, qui nunquam vel ignorantiam vel artis Disciplinam detrectaverim,
sed temper aetati meae conducibile putaverim, dare locum melioribus.

X2617615

Vom

I. N. D. N. I. T.

XXV. 22

120

1683

DISPUTATIO INAUGURALIS
JURIDICA

DE
DELICTO VULNERATIVO,

Quam
Consensu & Auctoritate Magnifici Jurisconsultorum Ordinis in illustri & perantiqua Electorali Hierana

PRO
LICENTIA

Summos in Utroq; Jure honores, privilegia & insignia
Doctoralia legitimè & solenniter consequendi erudito
Doctorum choro submittit

PAULUS Seebrecht /
Norimbergensis,

Respondente
RUDOLPH. ADAMI,
In
AUDITORIO COELICO,
Hor. Loc. confv.

ERFURTI,
Typis JOH. GEORG. HERTZI, Acad. Typogr.

